

Domoljub

V Ljubljani 27. januarja 1943-XXI

56. Štev. 4

Ko kuješ svoj značaj

Gospodar

Mlad si, pa se ti zdi, da bi hotel kar ves svet po svoje voditi in ga po svojih mislih okreniti. Le počasi! Res moraš voditi velik svet. To da tisti svet ni zunaj in okoli tebe, marveč v tebi samem! Nekaj velikega je, če človek lahko druge vodi, še nekaj večjega je, če človek zna sebe prav ravnan.

O slavnem rimskem vojskovodju Cezarju zgodovinarji pripovedujejo, da je bil rojen za vladarja ter da se je tega tudi zavedal. Živel pa je skromno in preprosto. Nikoli ga nihče ni videl pijanega. Vsako stvar, veliko ali majhno, je upravljal z vso dušo. Vse, kar je storil, je storil živahno, pa modro in preudarno. Zakaj? Ker je samega sebe znal voditi. Zato pa je znal tako dobro voditi svojo vojsko, rimski senat in rimsko ljudstvo.

Kdo je gospod ali gospodar? Tisti, ki zna nad samim seboj gospodariti. V čem? V zunanjostih in notranjosti!

Mestnega otroka je nekdo nekoč vprašal, kakšen je razloček med možem in gospodom. Otrok je povedal, da mož nosi čepico na glavi, gospod pa klobuk. Tako se je otroku zdelo, pa je v nečem kar pogodil. Gospod je tisti, ki skrbi za svojo zunanost. Ta ni kar tako brez pomena, saj iz nje odseva človekova notranjost. Ali si moreš misliti, da bi bil naš Gospod v raztrganih capah hodil po svetu in ušil. Nikakor ne, kaj ne? Saj je njegova obleka bila tako dobra, da so zanj celo vadljali, ko je Gospod že na križu visel. Ali si moreš misliti, da je naš Gospod kakor kak zamazan sanjač kolovratil okoli ljudi? Nikakor ne! Saj je bil prav tako dobrodošel gost med siromaki kakor med imenitniki. Prijazna zunanost poživi in okrepi naše notranje mišljenje. Oboje spada skupaj.

Biti moramo gospodarji svojih misli. Kdor svojih misli ni gospodar, je raztresenec in govori ter živi kar tja v en dan. Kdor ne gospodari nad svojo domišljijo, je sanjač. Ko bi človek hotel zapisati vse tisto, kar mu čez dan roji po glavi, bi to bilo nekaj strašnega.

Prenašati moraš svoje telesne bolečine! Ko so zlata lačni španski osvojevalci ujeli mehiškega kralja Guatimozina ter ga posadili na žareče oglje zraven njegovega ministra, je minister od bolečin kričal. Kralj pa mu je dejal: »Zakaj kričiš? Ali meniš, da jaz na rožicah sedim?«

Krotiti moramo znati svoje nagone. Le poglej Ezava, ki je ni znal krotiti, ko je lačen prišel z Iova domov. Zadišala mu je kuhana leča, ki si jo je bil pripravil njegov brat Jakob. Za sklado leče je Ezav prodal svoje pravice, ki jih je kot prvorojenec imel. Ezav je pač bil gospodar gozda in polja, zato pa je bil hlapec svojega želodca, zaradi česa je zapravil svojo dediščino.

Kroti svoje počutke! Le toliko časa boš močan, dokler boš svoje čutnosti krotil. Samson je prav gotovo bil močan dečko, saj so se ga balli vsi sovražniki. Leva je tako gladko zadavil, kakor mulega kozliča. Ostal pa je silen in močan le, dokler je bil čist. Ko ga je premagala strast do poganske ženske, je izgubil svojo moč, ujeli so ga in mu oči iztaknili.

Ne bodi muhast! Praviš, da si nervozen, pa si le muhast, kar pa nič drugega ni, kakor šibka volja. Zavedaj se, da drugi ljudje niso zato na svetu, da bi prenašali tvoje silne muhe!

Vsaka človeška duša krije v sebi velike skrivnosti. V vsaki duši je božja podoba po svoje upodobljena. Vsakdo ima pa po svojem rojstvu, po naravi, po vzgoji in po družini svoje posebnosti. Kakor si dva lističa na drevesu nista do pike

(Dalje na 2. strani spodaj.)

Dolenjski dom v snegu

Naročite se na knjižnico še danes pri upravi knjižnice, Ljubljana, Kopitarjeva 6 ali v Ljudski knjigarni ali vnjeni podružnici na Miklošičevi c. 5

Vojni dogodki preteklega tedna

Važni uspehi v Tuniziji

Italijansko vojno poročilo od 18. prosinca št. 908 nam sporoča, da v vzhodni Tripolitanijski potekajo življani boji, v katerih so močne osne zaščitnice v boju z močnimi sovražnimi oddelki. Pri tem je 20 sovražnih tankov bilo poškodovanih. — V Tuniziji so osne čete odbile krajevne sovražne napade na svoje postojanke. — Osnovno letalstvo je uspešno enapadalo alžirske luke ter poškodovalo več sovražnih ladij.

Italijansko vojno poročilo št. 909 od 19. prosinca naglašja, da so se v Tripolitanijski italijanski in nemški oddelki zagrizeno upirali vztrajnemu sovražnemu pritisku ter sovražniku zadali občutne izgube. — V pokrajini Fezan v južni Libiji so puščavi so se boji med oglednicami končali v korist osnih vojakov. — V Tuniziji so italijanske in nemške čete spet pridobile novega ozemlja ter zajele več desetih ujetnikov. — Osnovno letalstvo je bilo močno delavno ter je zbillo vsega skupaj 10 sovražnih letal.

Italijansko vojno poročilo št. 970 od 20. prosinca naglašja, da so se v Tripolitanijski včeraj nadaljevali ter da so roji osnega letalstva tolkli angleške kolone ter zadrževale njihovo napredovanje. — Oddelki italijanskih posadk na jugu so uspešno napadli nasprotni oklepni oddelki, uničili 5 avtomobilov ter zajeli nekaj ujetnikov. V Tuniziji se ob močni podpori letalstva nadaljujejo hudi boji v katerih so italijanske in nemške čete zavzele važne postojanke ter zajele več sto ujetnikov. — Letala so zbila 5 sovražnih letal, med njimi eno nad mestom Tripolis. — Italijanska torpedna letala so napadla sovražno ladijsko spremuljavo ter potopila en parnik. Prav tako so letala napadla dve sovražni podmornici, izmed katerih se je ena potopila.

Italijansko vojno poročilo št. 971 od 21. prosinca poroča, da so osne čete v Tripolitanijski izvedle naprej določene premike, letala pa so napadala sovražne kolone ter zbila 5 sovražnih letal. — V Tuniziji so osne čete utrdile dosežene in zavzele postojanke. V zadnjih treh dneh so osne sile tamkaj zajele 1500 ujetnikov ter mnogo drugega vojnega plena, med njimi 20 topov.

Italijansko vojno poročilo št. 972 od 22. prosinca razglša da so dne 21. prosinca bili hudi boji južnovzhodno in južnozahodno od mesta Tripolis na obalni črti Garian-Taruna. Italijanska letala so sestrelila dve sovražni letali ter napadala sovražne kolone. V Tunizu so osne čete zasedle nove postojanke. Vsega skupaj so tukaj osne čete dosegle zajele nad 2500 ujetnikov. — Pri Gabesu so osna letala sestrelila sovražni bombnik. Trije moške iz posadke so bili zajeti. — Osnova letala so uspešno napadala sovražne luke in ladje v njih ter tega dne sestrelila vsega skupaj 11 sovražnih letal.

Krvavi boji v Rusiji

Nemško uradno poročilo 18. prosinca naglašja, da se na jugu že dva meseca trajajoča zimska bitka z nezmanjšano silo nadaljuje. Posadka v Stalingradu se junaško drži ter odbija vse sovražne napade. Drugod pa nemške in zavezniške čete v gibiljem bojevanju odbijajo sovražne napade, ter delajo svoje protinapade.

Nemško uradno poročilo od 19. prosinca pravi, da so nemške in rumunske čete v zahodnem delu kavkaškega bojišča odbile vse sovražne napade. Na bojišču v severnem Kavkazu ter ob Donu se boji s spremenljivo srečo nadaljujejo, pri čemer je bilo doslej uničenih tam 62 sovražnih oklepnikov. Nemške čete v Stalingradu se v težkih bojih stalno branijo.

Nemško uradno poročilo od 20. prosinca pravi, da so nemške, rumunske in slovaške čete v severnozahodnem delu Kavkaza odbile vse ruske

emake, tako si tudi dva šlovka nista. Vsak šlovek je nekaj dragulj, kakršnega na svetu pred njim še ni bilo. Ta dragulj pa ni še zbrusen, treba mu je dati še le pravo obliko, da bo res dragocen. Tisti, ki so pravilno zbruseni, so pravi in plemeniti ljudje.

Med ljudmi je velika razlika. Vsak šlovek za se je oseba za se. Niso pa vsi osebnosti, to se pravi, značaji. Ljudi je mnogo, malo pa značajev, ali mož. Bodi mož, gospodar svoje zunanosti in notranosti! Tako boš lahko tudi drugim go-
spodoval ter jih vodil k sreči in blagoslovu.

napade. Med Kavkazom in Donom južno vremo ovira delovanje na obeh straneh. — Ob Donu so nemške čete s pomočjo letalstva ustavile po hudih bojih sovražne napade. — Vkljub pomanjkanju se branileci Stalingrada ljuto bore.

Nemško uradno poročilo od 21. prosinca navaja, da so Rusi na južnem delu bojišča svoje napade nadaljevali, da pa so bili povsod odbiti. Dne 19. in 20. prosinca je bilo tukaj uničenih 52 oklepnikov. — Nemške čete v Stalingradu s skrajnim naporom zadržujejo sovražnika. — Od 11. do 20. prosinca so nemške sile na suhem uničile 27 oklepnikov.

Nemško uradno poročilo od 22. prosinca se glasi, da so nemške čete na jugu odbile sovražnika, ki je imel velike izgube. Sovražnik je na vsej fronti drl naprej, pa so ga Nemci na več krajih ustavili ter virli nazaj. — Na vzhodnem Kavkazu so se nemške čete v premakljivem bojevanju odmaknile od sovražnika, kar se je zgodilo po načrtu. Nemška skupina v Stalingradu, ki je od sovražnika tesno obkoljena, se mu krčevito upira. Tudi včeraj so ga ustavljali, čeprav je nastopal v veliki premoči. Vkljub junaški obrambi pa niso mogli preprečiti, da ne bi bil sovražnik z zahoda vdrl na neko točko, zaradi česar so se nemške čete morale umakniti za nekaj kilometrov nazaj. Ob Donu se nadaljujejo menjajoči se boji.

Ena izmed nemških oklepnih divizij, ki se bori južno-vzhodno od Stalingrada, je doslej uničila že 1000 ruskih tankov.

Razlika med nekdanjo in sedanjo podmorniško vojno

V zvezi z vedno večjimi izgubami angleškega in ameriškega trgoveškega brodogoja pravijo v Berlinu, da v nasprotju s tem, kar se je dogajalo v prejšnji svetovni vojni, od začetka sedanje vojne ne danes osne sile potapljačo vedno več nasprotnikovih ladij. Dočim so se angleško-ameriške pomorske izgube leta 1918 nizale za približno na 3 milijone ton na leto (v letu 1917 so znašale že 6 milijonov ton), je danes, po treh letih vojne, mogoče videti nekaj čisto nasprotnega. Izgube angleško-ameriškega trgoveškega ladjstva, ki so dosegle 1. marca 1941 15 milijonov ton, so do 31. decembra 1942 narasle na približno 24 milijonov ton. Očitno se Angležem in Američanom ni posrečilo najti primerne sredstva, da bi zboljšali svoj položaj, kakor se je zgodilo v začetku leta 1918, ko so svoje trgoveške ladje, namenjene v Evropo, začeli spremljati z vojnimi ladjami.

Zimska oprema nemškega vojaka

Po izkušnji iz prejšnje zime je nemško vrhovno poveljstvo posebno močno in toplo opremilo vojake, ki se borijo na vzhodnem bojišču. Nova obleka ter oprema je narejena tako, da vojskujoče se čete kolikor mogoče malo čutijo ostrino zimskega podnebja. Vsak vojak je tako dobil močne škornje, krznenе ovijalce, hlače iz nepremočljivega blaga ter široke plašče, ki jih ščitijo pred vetrom in snežnim viharjem. Ti plašči so izdelani tako, da ščitijo tudi tiste dele obraza, ki morajo biti vedno odprti ter imajo tudi kapuce, ki se jih vojaki lahko poslužijo, kadar je treba. Vojakom so bile razdeljene tudi močne rokavice. Nova oprema je bila proučena in izdelana tako, da ne škoduje vojakom in četam pri gibanju ter jim ne preprečuje vida in sluha.

Iz ujetniškega taborišča pred oltar Gospodov

V stolni cerkvi v Reimsu je bila oni dan slovesna duhovniška posvetitev 14 francoskih vojni ujetnikov, ki so dobili dovoljenje, da smejo iz nemškega ujetniškega taborišča v Reims, da prejmejo duhovniško posvečenje. Zatem so se podali v svoje rojstne župnije, kjer so peli novo mašo. Cez nekaj dni so se vrnili v Nemčijo v ujetniška taborišča, kjer bodo opravljali duhovniško službo.

Turško rožno olje

Pridelek rožnega olja v Turčiji je omejen na okraja Isparta in Burdur in je znašal v preteklem letu okrog 200 kg. Prejšnja leta je bil pridelek rožnega olja znatno večji, kakaj dosegel je običajno okrog 800 kg. Cena rožnega olja je poskočila v zadnjem času od 800 na 1110 turških funtov za kilogram.



Zavod za znanstveno raziskovanje osrednje Azije so ustanovili v Münchenu.

»Od Adrije do Črnega morja« je naslov članka, ki ga prinaša bolgarsko »Slovo«; v njem razpravlja o veliki cesti od Tirane do Varne.

V Združenih državah je hud mrz, kakor že ni bil 60 let; primanjkuje kuriva.

53.000 prošelj za patentiranje raznih izumov so lani dobile pristojne nemške oblasti.

Iz Bolgarije so leta 1941 izvozili 16 milijonov kilogramov jaje v Nemčijo, 3 milijone v Italijo, več ko dva in pol milijona pa v Švico.

Že 58 let traja požar v ameriškem premogovniku v Hackingtalu; zgorelo je že 28 milijonov ton premoga.

Novi posredni davki in davek na tobak bodo dali Japoncem okrog 700 milijonov jenov.

Letos je minilo sto let, odkar je belgijski flavtist Sase izumil saksofon (godalo med trobento in flavto).

Pod predsedstvo vojnega ministra se je 16. januarja v Madridu sešel vrhovni svet španske vojske.

Siloviti snežni viharji divjajo po vsej severno-zahodni Španiji. Vihar je prignal k španski obali mnogo odtrganih min.

5014 zdravnikov je sedaj v Švici. Pride po en zdravnik na vsakih 1208 prebivalcev.

Minulo je 700 let odkar so se na svetu pojavile prve nogavice in sicer najprej v Španiji.

Požar je uničil Ljudsko knjižnico v Lizkoni, največjo na Portugalskem.

130 švedskih ladij je bilo že potopljenih tekom sedanje vojne; pri tem je izgubilo življenje 700 švedskih mornarjev.

V Damasku je umrl predsednik sirske republike Tagedin El Hassani.

Novo posojilo 64 milijonov turških lir je za narodno obrambo dobila turška narodna skupščina.

Na ruskem bojišču je padel za domovize junaški italijanski general Pavel Tarnassi.

Na vzhodnem bojišču je umrl junaški smrtni Martin Pintado, eden izmed preostalih članov junaške posadke v španskem Alcazarju.

60 tisoč operacij je izvršil znameniti italijanski zdravnik prof. Teodor Stori, ki se je umaknil nedavno v pokoj.

V 280 indijskih vaseh v okrožju Pijaura je zavladala lakota.

Eno milijardo levov bo stal donavski most pri bolgarskem Ruščuku.

45.000 bolgarskih rodbin bodo naselili v bivši grški Trakiji, ki so si jo priključili Bolgari.

Za 10 letnico prevzema oblasti po narodno-socialistični stranki (30. januarja), bo nemško politno ravnanje izdalo dve spominski znamki.

Irak je napovedal vojsko silam trojne zveze.

625 ladij so izgubile Združene države po vstopu v sedanjo vojno.

Veliko škodo so povzročili siloviti nalivi, ki so zadnje dni divjali po vsej Portugalski.

V Rimu je umrl general Ksaver Colliero, vojni slepec, ki se je odlikoval v prejšnji svetovni vojni.

Poletnega časa letos ne bodo uvedli v Švici.

Novo vlado je sestavil v Albaniji Ekrem Libohova.

Južnohrvatsko olje

Na področju N. D. Hrvatske je okrog dva milijona olivnih dreves. Olive goje predvsem v okolič Dubrovniku, kjer je okoli milijon dreves. Po mnenju strokovnjakov lahko Hrvatska poveča gojitev olivnih dreves v takem obsegu, da ne bo samo krita domača potreba, temveč bodo precejšnje količine tudi za izvoz na razpolago.

Ruski volkovi na Madžarskem

Na Madžarskem opažajo, da je od tedaj, ko je izbruhnila vojna z Rusijo, vedno več volkov. Nobena dvoma ni, da volkovi pritiskajo na Madžarsko zaradi vojaških nastopov na ruskih bojiščih. Za Madžarsko so trume volkov postale že prava nadloga, zaradi česar je madžarska vlada razpisala celo nagrade za vsakega ubitega volka. Prišlo je že tako daleč, da so izdali odlok, po katerem je tisti, ki bi se upiral preganjati volkove, lahko kaznovan z globo do 8000 pengov.

Kri nedolžnih žrtev vpije v nebo

Še ni konca žrtev. Ko niso še naštet vsa imena, ki so jih bili komunisti po nedolžnem pomorili lansko leto, že prihajajo imena novih žrtev, ki so padli pod partizanskim nožem v zadnjih dneh. Tako gre ta strahotno žalostna zgodba mimo nas brez konca in kraja. So pa še ljudje, ki zdaj kličejo po bratski ljubezni, ko si brat poskuša rešiti življenje pred bratom Kajnom. Zdjaj kličejo in govore o ljubezni tisti ljudje, ki doslej niti besedice niso črhali, ko so komunisti morili in kruto mučili najplemenitejše med nami. Stotine zapuščenih grobov po slovenskih hribih in dolinah, po gozdovih in jarkih vsej slovenski javnosti kličejo, kako strašansko gorje je komunizem navalil na naš narod. Ti grobovi ter žrtve v njih kličejo v nebo. Kličejo pa tudi v vest vsakega Slovenca, da se moramo otrestiti teh krvolokov, ki jim ni sveta ne materna beseda, ne bratska kri, ker hočejo edino le svetovno rdečo revolucijo. Ti ljudje ne bodo rešitelji slovenskega naroda, ker to niti biti ne bodo.

Valdi Lavriša iz Horjulja



V nedeljo, 28. junija lanskega poletja ponoči so na vrata Lavriševih hiše v Horjulju s puškinimi kopiti začeli biti komunistični morilci. Domači so bili prav kar zbrani pri večerni molitvi. V hišo so navali morilci, ki jih je vodil vaščan Milko Rožmanec. Odvedli so seboj Valdija, čeprav so vsi vedeli, da jim nič hudega ni prizadel. Toda Valdi je zagrešil eno veliko stvar: ni hotel h komunistom. Zato je moral umreti.

Tako se je glasilo povelje znanega razbojnika Cene Logarja, ki je nekdanji »vzgaljal« na vseučiliško mladino. Valdija so komunisti odvedli seboj v temno noč. Gnali so ga skozi Ljubogojno v Zažarske hribe. Tu so ga že drugi dan na praznik svetega Petra in Pavla zverinško umorili. Partizanski krvnik z imenom Marko ga je najprej hotel obešiti. Tega pa zaradi Valdičevega odpora ni mogel storiti, zato si je Valdi sam moral skopati grob, nato ga je pa nečloveški krvnik z bajonetom zabodel v prsi. Omenjeni partizan se je nekaj dni za tem sam hvalil, kako je Valdija umoril.

Tako je umrl Valdi Lavriša, mlad, komaj 20 let je imel. Bil je veren in idealen katoliški fant, ki nikomur ni mogel storiti in tudi ni storil krivice; zato je njegova smrt toliko bolj odjeknila po vsej dolini. Mnogi zaslepljeni ljudje so ob tem zločinu spoznali, kam vodi pot komunistične OF. Valdi je umrl za svoje trdno katoliško prepričanje. Tudi on bi se lahko pridružil brezbožni OF, pa se ni hotel. Ko so šli prvi partizanski pristaši iz horjulske farske partizanom, je nekega večera oče vprašal Valdija: »Kaj pa ti Valdi, ali bi tudi ti šel k njim?« Sin pa mu je resno in odločno odgovoril: »Ata, k njim pa ne, rajši v smrt!«

Božo Osterc



Mladi Bogo Osterc je bil absolvent trgovske šole, ki si je o počitnicah razširjal obzorje s tem, da je mnogo potoval. Prejšnja leta je prepotoval skoro vso Češko, Italijo in Nemčijo. Tudi letošnje počitnice je šel z doma na Dolensko k sorodnikom. Odpotoval je konec junija. Prvi petek v juliju je hotel obhajati, pa ni več mogel. Odšel je za njim izginila sled. Zdjaj se je pojasnila njegova usoda. Komunisti so ga zajeli ter odvlekli seboj v hrib, kjer so ga umorili.

Vsak, ki ga je poznal, je bil prepričan, da se bo vrnil. Znal je neverjetno pridobiti ljudi, bil je nadvse prikupnega značaja. Pri domačih zločincih pa mu to ni uspelo. Njegova najlepša odlika je

bila doslednost in globoko katoliško prepričanje, kar pa ni šlo v glavo komunističnim zločincem, ki so ga zaradi tega morali spraviti iz sveta.

Vsakdo, ki je Osterca poznal, bo razumel zakaj je odšlo že toliko vrstnikov pred njim v večnost. Misli je drugače, in to je bilo dovolj, da je dobil mesto kot svetel biser v kroni mučeništva.

Anton Kraljič



O mučeniški smrti vrliga Antona Kraljiča, organista in cerkovnika pri Sv. Juriju pri Grosupljem, smo že zadnjič poročali. Ravnika so krasile lepe čednosti plemenitega katoliškega moža. Bil je nenavadno trezen in varčen mož, ki se je sam izobraževal ter vneto deloval doma kot gospodar, kot spreten organist in cerkovnik. Pa ni bil kaka mila Jera, marveč vsekdar vesel in šegav. Vedno se je smehljaj, ker je bil zmeraj dobre volje. Sam je lepo uredil svoj dom, kjer je živel s svojo družino, ter kot domač naraven talent vse lepo sam uredil od domačih kmečkih del vse do električne napeljave. Celu ure je znal popravljati. Za take reči je imel veselje, razgrajanje ga nikoli ni mikalo. Zato ni imel sovražnika, pa je vseeno moral umreti mučeniško smrti v pričo svoje žene, ker je bil trden katoliški mož. Še le 36let star je dal svoje življenje za svoje prepričanje, ko so ga 19. novembra lanskega leta umorili komunistični morilci.

Žrtve v Rovtjah

Tudi Rovtje nad Logatcem so deležne krvavih žrtev, ki so jih priklicali nad to pošteno občino komunistični človeški klavci.

Središče dela domačih komunistov je bilo v učiteljskih rokah. Posebno se je udeleževal učitelj Kerča. Da bi odvrnil s sebe odgovornost in sumnjo za komunistično propagando, so obdolžili poštene ljudi, in tako sta padla pod kroglo Hladnik France, brat Janeza Hladnika, misijonarja v Argentini, in Cigale Janez. Kdo ne pozna lepih in prijaznih Rup in Ruparških, to je Hladnikov iz Petkovca. Oba fanta sta bila nadvse verna in sta bila vsako prvo nedeljo pri sv. obhajilu. Padla sta 16. junija 1942.

Učitelj Kerča je zbežal v gozd in organiziral svoj bataljon. Nato pa so se pričeli umori. Najprej je Kerča dal ubiti svojega večkratnega gostitelja Lukana Pavla, posestnika iz Praprotnega. Umorili so ga v Češarkovem gozdu. Tokrat so po mučenju ubili tudi Slabotovega Franceta (Bogataja iz Podpeska). Ta večer so odpeljali tudi krojača Sinkovca Petra iz Zaplane, poštenjaka in vzornega moža, in Frelihovega Franceta. Tudi te so umorili.

Naslednji dan, v nedeljo, je šel Kerča v Podpljo, pa ne k sv. maši, te se je vedno bal, ampak po nove žrtve. Odpeljali so Kogovska Lovra, trgovca Filipiča in njegovega brata Jakoba. Tudi te so odpeljali v Češarkov gozd in jih tam ubili. In ni bilo še dovolj bratovske krvi. Ubijalec Kajna je hotel imeti še več — Kerča se je še isti dan odpeljal v Zaplano in začel s strojnimi delovati nezavarovano župnišče. Tokrat je odpeljal župnika Geohelija Jožefa in ga dal ubiti Dne 9. avgusta je šel Kerča s svojimi pajdaši v Podpesek k Skrotniku in tam ubil brez vsakega vzroka Kogovska Janeza.

Pri vsem tem trpljenju in ustrahovanju ni bilo drugega izhoda: ljudstvo je moralo zgubiti za orožje, da brani svoje domove in svoje družine. Pa se še najde sem pa tja kak škric ali mestna dama, ki se posmehuje fantom, ki so po tolikem trpljenju prišli za orožje. Ko bi takšen bil poleti na deželi in poslušal jok in vzdihne številnih nesrečnih družin, videl oropane in opustošene domove, da bi videl številne grobove najboljših ljudi v fari in grobove v Vranji peči, v Zažarskih rupah in v Češarkovem gozdu, bi bil drugačnega mnenja. Naj bi bil v tem gozdu na Vernih duš dan popoladne, ko so odkopali štiri grobove in v njih našli sedem žrtev komunističnega zverinstva mučene in zmrcvarjene. Pa naj bi resno poskusil do-

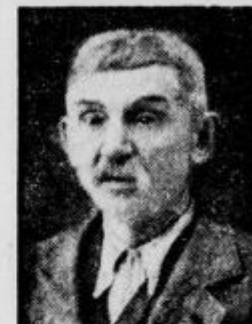
umeti misli in čustva, tako živa v srcih fantov in mož, bratov in sestra, mater in očetov ter še nedolžnih otrok, ko so gledali pred seboj mučene očete, brate in sinove.

Anton Martinjak - na cesti ustreljen

V nedeljo, 24. jan. ob 9 dopoldne je uradnik Kmetijske družbe Anton Martinjak šel k maši. Na Polhovgrajski cesti blizu opekarnice pri mitnici na Viču ga je napadla komunistična oborožena trojka ter mu pognala 7 streliv v glavo, ne meneč se za njegovo sestro in mater, ki sta šli za njim. Škromak je bil takoj mrtev.

Nova žrtev komunističnih zločincev, ki kliče v nebo.

NOVI GROBOVI



Drenov grič. Pred kratkem je pri nas zaspal v Gospodu vrl katoliški mož Franc Dolenc. Dosegel je 65. leto starosti. Imel je 8 otrok, od katerih živi 5, ki so vsi preskrbljeni. Okrog 12 let je bil v Ameriki, kjer se je tudi poročil s Slovenko, doma z Iga. Pred prvo svetovno vojno se je vrnil v domovino. Bolehal je dve leti. Pokojni je bil dolgoletni naročnik

»Domoljuba«. Naj mu bo domača zemljica lahkal Preostale tolaži Bog!

Sv. Gregor. Komaj se je žalost malo podelila za rajnim in nepozabnim Francecom Maroltom s Pustega hriba, že je božja poslanka smrt ponovno potrkala na njihova vrata, ter upihnila luč življenja njegovih ženi Mariji Marolt, v 70. letu starosti. Rajnica je bila vzgled krščanske žene, ki jo je krasila še prav posebno velika darežljivost, ovenčana s prelepo rožo skromnosti in ponižnosti. Prav lahko bi o njej dejali »da levica ni vedela, kaj dela desnica«. Kako z veseljem je podpirala cerkev in jo, če je bilo le mogoče, položno obiskovala vsak dan. Poleg vseh teh lepih lastnosti je imela tudi pravi smisel za strogo krščansko vzgojo svoje družine. Naj uživa pri Bogu zasluženo plačilo, ter prosí za nas vse, ki potujemo skozi to solzno dolino. Zalujoči družini pa naše iskreno sožalje.

V Šmarjeti pri Novem mestu je umrl 68letni posestnik in trgovec Janko Mole. — V Mariboru je umrla v visoki starosti 88 let zasebnica Rozalija Simič. Pri Treh ribnikih je umrl čevljarjev sin Avgust Zadravec. Nadalje so umrli v Mariboru 85letni slikar Miha Sirotič, 51letni železniški ključavničar Vasilij Stojanovič in 75letna zasebnica Marija Valher. — V Braslovčah je umrl po kratkem težkem trpljenju ugleden posestnik Anton Plaskan. Učakal je 69 let. — Na vzhodni fronti je padel 21letni Ferdinand Kuk, vojak v oklepniškem lovskem oddelku. Doma je bil iz Slivnice pri Celju. Njegov poveljnik je sporočil staršem, da je bil mladenič najboljši strelce v četi. Dne 19. oktobra je bil na kavaški fronti smrtno nevarno ranjen in je naslednji dan izdihnil. — V Brezicah v Šumadiji je zaspala v Gospodu Terezija Zlebnik, doma iz Slovenjgradca. — V Čebinju pri Motniku je umrla Franciska Šmid, dalje so umrli: Nikolaj Mihevc v Mekinjah, Ivan Humer v Nevljah, Franc Jerle v Kamniku, Marija Osolin v Duplici, Franc Vrhovnik na Homcu, Marjareta Kosirnik v Mlaki, Marija Šimenc v Zgornjem Polju, Pavla Siter na Perovem in Ivana Taleg v Podgorici. — V Ribnici je šla po večno plačilo Rozalija Burja roj. Pušt. — V Novem mestu je zapel mrtvaški zvon Lidiji Brodnjadarjevi. — V Radovljici je umrl 11. januarja znani gostilničar pri »Avguštinu« 58letni hišni posestnik Ivan Avguštin. — V Celju je odšel v večnost 48letni bivši učitelj Vid Vrtačnik. — V Litiji so zapustili solzno dolino. Marija Rozina iz Gradiš, Franc Vehovec iz Spodnjega Hotiča, Franciška Drnovšek na Savi, Katarina Zupan v Gradcu in Marija Kotar z Rožnega vrha. — V Škofiji Loki je na veke zatisnil oči zidarski mojster Angelo Molinera. — V gor. okolici so umrli gostilničarka M. Komavli, 28letni Franc Mikluž in 78letni posestnik in trgovec Fr. Spacapan. — V Laškem je odšla te dni v večnost 91letna Ana Amonova, vdova po bivšem dolgoletnem laškem županu in več kakor 40 let učitelj. (Nadaljevanje na 4. strani.)

Kaj je NOVEGA

d Slovesno prvo sv. mašo je opravil v nedeljo 13. decembra na Mostu pri Sv. Luciji, g. Joško Kragelj, domačin iz sosednje modrejske vasi. — Mnogo blagoslova pri dušnopastirskem delu.

d 70 letnik je postal znani slovenski vzgojslovni pisatelj vsučilski profesor dr. Karel Ozvald. Na mnoga letal

d 60 letnico rojstva je ouhajal 20. januarja znani ljubljanski profesor in kulturni delavec dr. Rudolf Mole. Se mnogo srečnih let!

d Ministrstvo za ljudsko omiko je za povzdigo umetniške delavnosti dovolilo Glasbeni Matici in glasbenim zavodom v Ljubljani 200.000 lir podpore.

d Nove oblastne odredbe je priobčilo dnevno časopisje pod sledečimi naslovi: Pojasnila in dodatki k naredbi za tučve v pokrajini, Prijave in sporočila za vodenje registra prebivalstva, Tečaj za učiteljice, nadzornice kolonij, Zvišanje taks za vidimiranje vozskih izkaznic za motorna vozila in Določba o pobiranju carinskih davčnin.

d Naklada »Družinske pratike« se zaradi obilnih naročil vidno manjša. Če ne boste pohiteli z nakupom, utegne zmanjkati naše pratike ravno za vas. Zato jo zahtevajte takoj pri vašem trgovcu, da jo še pravočasno naročite iz Ljubljane. Naročite pa »Družinsko pratiko« tudi lahko po pošti iz Ljubljane. Žreb bo nagrade razdeljeval že v marcu in bo upošteval število poslanih nagradnih kuponov, priloženih rešitvi uganke.

d Ptikič zmruzejo. Prav sedaj je zarentačila zima tako zelo, da so tudi ptice pevke, ki so imele doslej razmeroma ugodno vreme, precej v škripkih. Sedaj je prišel naš čas, da jim priskočimo na pomoč. Kaj mislite, da se jih ne izplača krmiti? Ena sama sinitja družinica, ki premore vsega skupaj takole 20 lačnih glav na leto, pospravi v enem letu poldrug stot žuželk. Veste, kaj se to pravi? To odgovarja približno 120 milijonom jajčec raznih škodljivih žuželk ali pa 15.000 gosencem srednje velikosti. Se torej res izplača, če jim pomagamo pretolči se skozi najtežje zimske mesece.

d Brez srca in brez vesti. V kapeli bolnišnice Usmiljenih bratov v Kandiji, so bile tudi letos postavljene prav zanimive jaslice, katere hodijo ogledovat ljudje. Pred jaslicami je bila postavljena mala skrinjica za milodare v kritje stroškov za jaslice. Pred dnevi pa se je nekdo polakomnil tega denarja in je nabiralnik nasilno odprl ter ga izpraznil.

d Močna krmila za prašiče je delil te dni Prevod na področju ljubljanske mestne občine.

d Zadnje dneve je bilo kar dovolj snega. Po ravninah je snežna plast dosegla višino do 25 cm. Ponekod ga je do pol metra in še več. Po kočevskih gozdovih, pa tudi po nekaterih notranjih

skih gozdovih in dolinah je snega do enega metra. Mraza je bilo do 20 stopinj pod ničlo.

d Prikojevalni tečaj za krojače, šivilje in čevljarje se prične 1. februarja v Ljubljani, v prostorih tehnične srednje šole.

d Vsi delodajalci, ki zaposlujejo povprečno nad 20 uslužbencev, morajo plačevati uslužbenski davek v gotovini. Prijavo naj vložijo takoj.

d Za glavnega tajnika Združenja šolnikov Ljubljanske pokrajine je imenovan šolski upravitelj Leopold Paljak.

d Vsi gostilniški obrati, kavarne itd., za katere je napitnina v smislu naredben Visokega komisariata obvezno določena z gotovim odstotkom, so dolžni napitnino pristeti rednim plačam uslužbencev v mesecu, ki se jim izplača in od skupnega zneska zaračunati uslužbenski davek po številu 95 Ta napitnina ima namreč značaj ponavljajočih se prejemkov.

d Na ruskem bojišču je junško padel italijanski pesnik Renzo Laurano.

d 70 letnico rojstva je obhajala te dni v Mostah v Ljubljani vrla katoliška žena Antonija Elsner. Na mnoga letal

d Namrznjen krompir je potrebno pod vsakim pogojem spraviti na hladen prostor (2 do 3 stopinje), da se polagoma otali in ne v tople prostore (kuhinja, zakurjene sobe itd.), ker tople šrambe niso za krompir, zlasti pa škoduje semenski vrednosti hitro se menjajoča temperatura mrzlo s toplim. Zmrzli krompir pa ni za seme, vendar pa ga lahko uporabimo za pičo, če ga otalimo neposredno pred krmljenjem. Dnevno je torej otaliti le toliko krompirja, kolikor ga isti dan pokrmimo, ker dolgo časa otajan krompir začne gniti in ni več sposoben za živalsko krmo. Končno naj še omenimo, da je zamrznjen krompir tudi užiten, v gotovih jedilih celo okusen, kakor na primer v pireju (zmečkanem krompirju). Ta navodila navajamo iz razloga, da bi znali ljudje ravnavati tudi z zamrznjenim krompirjem, ker v današnjih težkih prehranjevalnih razmerah je vsak kilogram krme ali hrane dober, če ga lahko pridobimo v te namene.

d Zaizrednega komisarja v Borovnici je imenovan Ivan Petrič, za izrednega komisarja v Logatcu pa Gabrijel Oblak.

d Po dolgi bolezni je umrl mons. Ferdinand Rodolff, škof v Vinčenci. Svojo višje pastirsko službo je upravljal nad 30 let.

d Da se potrdi dabovna povezavnost med italijanskim in nemškim ljudstvom, so sklenili župni vodje v Sleziji, da bodo imenovali večje trge in ulice v šleskih mestih po Benitu Mussoliniju. Temu zgledu hočejo slediti tudi druga nemška mesta.

d Ljubljanske nezgode. V splošno bolnišnico so bili sprejeti štiri ponesrečenci zadnjih dni. Jakob Hyneček, 95 letni sodar, si je pri padcu poškodoval desno nogo. — Zasebnica, 85 letna Jerica Molkova, je padla po stopnicah in se poškodovala po glavi. — Dijak, 16 letni Ciril Zagar na Rakovniku, si je pri drsanju zlomil desnico, ko mu je na ledu spodrsnilo. — Cerkovnik, 30 letni Miha Šašelj se je močno usekal v desnico pri cepljenju drv.

d Sestanek za popravilo javnih zaklonišč so sklicali te dni v Ljubljani. Na sestanku so mero-dajni činitelji proučevali stanje javnih zaklonišč v zvezi s takojšnjo popravilo starih in gradnjo novih.

d Občinske trošarine in uvoznine bodo v Ljubljani povčini odpravili. S tem se bo manjšala obremenitev prebivalstva za znesek štiri in pol milijona lir. Ker pa je treba najti ravnovesje v ljubljanskem mestnem proračunu, bodo zvišali občinske doklade na neposredne davke, izvzemši na zemljiški davek in zgradarino. Povišek doklade ne bo obremenil siromašnega dela prebivalstva.

d Katere so številne družine. V smislu najnovejšega odloka bo oblast odslej smatrala kot številne družine vse one, ki so imele vsaj šest sinov, ko bi oče padel na bojišču.

d 40 letnico gledališkega dela je praznoval letos rektor ljubljanske Glasbene akademije, znameniti igralec — basist Julij Betetto. Zivjot!

d Izredan dopust za vojake, ki imajo doma oljčnasaeden in lahko dokažejo, da pridelujejo olje, je dovolilo vojno ministrstvo v Rimu.

d 76.000 kunčjih repov, 55.800 perutinskih kljunov, 400 koč, 600 prašičev in 300 morskih prašičkov je bilo na reji koncem leta 1942 v Ljubljani.

Plačajte naročnino za »Domoljub« še ta mesec! Kdor ne bo plačal, mu bomo list ustavili!

Okrog sosedov

s Omejena prodaja vinskega pridelka. Stajersko časopisje piše, da so zadnji čas prodali vinogradniki nedopustne količine vina neposredno potrošnikom. Zato je bilo krajevnim kmetiskim voditeljem naročeno, da natanko počijo vinogradnike, koliko vina smejo prodati potrošnikom in koliko ga morajo oddati za skupnost.

s Tri milijone kun je razdelila za zimsko pomoč med svoje delavstvo tovarna vagonov in mostov v Brodu na Savi.

s Nova kovnica na Hrvaškem. V Zagrebu je bila ustanovljena posebna družba z glavnico 20 milijonov kun, ki ima namen zgraditi kovnico denarja za hrvaško državo. Vlada je namreč pooblastila finančnega ministra, da lahko kuje 20 milijonov kovancev po 5 kun, 50 milijonov po 2 kuni, 75 milijonov po 1 kuno, 100 milijonov po pol kune in 400 milijonov kovancev po 0,25 kun. Kovanci za 0,25 in 0,50 kune bodo iz cinka, kovanci po 1, 2 in 5 kun pa iz zmesi aluminija, bakra, svinca in železa. Finančno ministrstvo bo odredilo tudi datum odvzema starih kovancev iz obtoke in dajanje novih kovancev v promet.

s Deseti sin se je rodil pred kratkim posestniku Janezu Šumabru v Mežici. Starši »desetega brata« so prejeli lepo nagrado.

s Na ruskem bojišču je padel hrvaški drsalec in igralec hokeja Sterlin, ki je svoj čas lepo nastopil tudi na drsališču ljubljanske Ilirije pod Cerkovnim gradom.

s Ali so Hrvatje Slovani ali ne? V »Jutru« čitamo: Med zgodovinarji, ki trdijo, da Hrvatji niso Slovani, ampak gotskega pokolenja, je zlasti prizadeven prof. Kerubin Segvič. Ze leta 1935 je s svojim člankom o tem predmetu v književnem svetu vzbudil zanimanje. Zdaj v italijanski v knjigi z naslovom »Hrvatje in njihova misija v 13. stoletjih zgodovine« znova dokazuje svojo trditve. Profesor Segvič v utemeljitve navaja Konstantina Porfirogeneta, delo splitskega kronista arhidakona Tomaža »Historia Salonitana«, Lucio-sov kroniko »De Regno Sclavorum« in Dandolo »Kroniko«.

s Na Hrvaškem so zadnji čas umrli sledeči Slovenci: Josip Lončarič, župnik. Umril v varadinski bolnišnici dne 5. decembra. Ivan Grčić, železničar iz Maribora v Bos. Novem. Jereb Peter iz Jagerš v Lečimiru pri Hrv. Mitrovici. Tomaž Majer iz Dobrave pri Bledu v Banji Luki. Gizela Podgornik, uradnica iz Maribora v Španovici pri Pakracu. V tem kraju so nadalje umrli: Josip Sander, železničar, Ivana Sander, Karel Sander in Rafael Sander, Simon Sturm, vpok. orožnik iz Maribora je umrl v Kukujuvju pri Pakracu, Ferdinand Razgoršek iz Smartnega ob Paki pa v Mostarju.

s Smuško 35 metrsko skakalnico so 10. januarja prvič preizkusili v St. Vidu nad Ljubljano. Je prav dobra in pravilna.

s Prava kava med fižolom. Hrvaško časopisje poroča o prijetnem presenečenju, ki ga je doživela neka siromašna vdova v Mostarju. S skromnimi prihranki je omenjena vdova stopila v eno mostarskih trgovin ter je za svojo družino kupila vrečo fižola. Ko je doma fižol pregledovala, je našla v vreči med fižolom še majhno vrečico, v kateri je bilo 8 kg prave kave. Verjetno je hotel kak tihotapec spraviti na varno, pa se mu namera ni posrečila ter je tako prišla kava v roke siromašni in potrebni ženi.

s Slepi glasbenik, ki je prirejal cerkvene koncerte. Dne 17. decembra je umrl v Gradcu po kratkem trpljenju skladatelj in virtuos Edvard Interberger, star 75 let. Slepi mojster je bil v Celju splošno znan. Oslepel je po bolezni v zgodnji mladosti. Kot glasbenik je bil posebno vnet za Bacha in je postal virtuos na orglah. 40 let je bil organist evangelijske cerkve v Celju, kjer je prirejal letno po dva cerkvena koncerta. Zapustil je obilo skladb, od katerih so posamezne izšle tudi v tisku. Starostne tegobe so ga pripravile do tega, da se je tik pred sedanjo vojno preselil k sestri v Gradec. Nedavno je nesrečno padel in nato v miru izdihnil.

s Vrnili so se. Te dni so se začele vračati v hrvaško prestolnico posamezne skupine hrvaških prostovoljcev, ki so se dozdej tako junško borili na vzhodnem bojišču. Zadnja skupina teh borcev se je vrnila na domača tla na novega leta dan. Na železniški postaji so jo slovesno sprejeli. Pri sprejemu so bili navzoči člani hrvaške vlade, zastopniki ustaških organizacij, pa diplomatski in vojaški predstavniki zaveznikov držav.

ljica ročnih del. — V Mariboru so umrli: 84 letna zasebnica Neža Cerar, mizarjova hčerka Jožefina Drušovec, 78 letna užitarica Marija Janžekovič. — V Zgornjem Radvanju pri Mariboru so umrli: 61 letni upokojeni železničar Lovrenc Gabrijan in dvojčici Hilda in Ernestina Kranjc. — V Rogozi pri Hočah je umrla 16 letna stražnikova hčerka Olga Požgan. — V Studencih pri Mariboru je umrl 54 letni tesar Alojzij Kampuš. — V Kaplji 28 letni Ludvik Strabek. — V Celju so umrli: Polona Pendel roj. Eller Stefanija Virt, Julijana Jelen in Lovrenc Vrečar; dalje Franc Slapšak iz Zidanega mosta, Angela Fajmot iz Soštana, Jakob Pilih iz Trnjeve, Berta Bartel iz Petrovč, Ivana Sporn roj. Pregelj iz Laškoga in Elizabeta Rupnik roj. Fajš iz Sladke gore. — V Ljubljani so odšli v večnost: Franc Fink, Antonija Šapla roj. Lovrentič, Frančiška Benedik roj. Vrhovnik, 87 letna bivša gostilničarka Fani de Schiava, oče uglednega ljubljanskega zdravnika Ivan Merčun, ekonom Slajmarjevega doma Ivan Marčan, Jakob Pogačar, 74 letna Uršula Pukelstein roj. Kregar, Helena Uranič, žena mizarskega mojstra Ivana Rojč roj. Brolih, 61 letni nadpivovar Viljem Morbacher, šolski nadzornik v p. Anton Maier, posestnik Petrič Jože, Vasja Basaj in Rus Vladimir Borisov. — Naj počivajo v miru! Preostale tolaži Bog!



POBEGU UJETNIK

PRIGODE UJETEGA NAPOLEONOVEGA VOJAKA

Ze me je mikalo, da bi zavrnil tako mrzlo pomurjeno dediščino. Obenem pa sem si dejal, da je mož star in vendarle moj sorodnik, jaz pa sem siromak in v slabem položaju in gojim nado, ki bi jo s to dediščino dokaj lahko izpolnil. Tudi nisem mogel pozabiti, čeprav se je kazal hladnega do mene, da je ravnal z menoj z največjo radodarnostjo — malo je manjkalo, da nisem rekel prijateljsko, ampak beseda mi tukaj ni hotela iz ust. Resnica je bila, da sem bil zahvalno dolžan temu možu in slabo bi mi prišlo, da bi mu na smrtni postelji izkazal to zahvalo z nevhvaležnostjo, z žalitvijo.

»Vaša volja, gospod, mi bo vedno zapoved,« sem rekel zavoljo tega in se mu priklonil.



»Vaša volja, gospod, mi bo vedno zapoved.«

»Dobro razum imate, gospod nečak, najboljši razum, da znate molčati. Marsikdo bi me omamila s svojo hvaležnostjo. Hvaležnostjo!« je ponovil in prav poudarjal to besedo, medtem ko je ležal pri miru in se smehljaj sam pri sebi. »Ampak da prideva do bolj važne zadeve! Ali je mogoče, da postanete vi, ki ste vojni ujetnik, postavljeni dedič povelstva na angleški zemlji? Meni se vse zdi, da ne. Dolgo že živim v tej deželi, toda nikdar se nisem zanimal in pobrigal za tisto, kar imenujejo postavstvo tukaj. Kaj pa naj storim, če pride Romaine prepozno? Dve zadevi sta še, ki jih imam rešiti — da umrjem in da naredim novo oporoko. Čeprav imam še tako dobro voljo, biti vam na uslugo, k večjemu samo to, da za nekaj ur odložim prvo v prid drugi.«

»Gospod, potem moram pač jaz biti vam v pomoč, da živite dalje kot doleži!«

»To ne gre,« je odgovoril grof; »že vem, kako bomo naredili. Pravkar sem prejel obračun od svojega bankirja; prav znaten znesek je, ki ga hočem vam takoj zdaj izročiti. Za vas bo to mnogo denarja, pa, o! — umolknil je in se poredno nasmehal, da sem bil kar presenečen. »Ampak za to je treba, da ga vam izročim pred pričami. Gospod grof ima čudne muhe in kaj lahko bi se zgodilo, da bi kdo to preobrnjal pa trdil, da ste denar ukradli, če bi vam ga dal brez prič.«

Rahlo je pozvonil in prišel je človek, ki je bil videti zaupni sluga. Pomolil mu je ključ.

»Prinesi mi tisto torbo z listinami,« La Ferrière, ki je včeraj dospela. Obenem stopi po dr. Hunterja in gospoda župnika, pa jima sporoči, da ju pozdravljata in prosim, da bi se potrudila k meni v sobo za nekoliko trenutkov.«

Tisti torbi z listinami bi človek bolj upravičeno lahko rekel dokaj velika skrinjica, prevečena z ruskim usnjem. In to torbo mi je izročil v navzočnosti zdravnika in imenitnega starega duhovnika z nedvoumnimi besedami, ki so izražale resnično željo grofa de Keronala, ki me je nato odpustil, da sem odšel v svojo sobo. La Ferrière je šel za menoj in nesel dragoceno torbo, gospoda pa, ki sta bila za pričo, sta še ostala pri njem, da sta podpisala listino.

Na pragu svoje sobe sem vzel torbo, se zahvalil in stopil sam noter. V sobi je bilo že vse pripravljeno za noč; zaštori so bili zagnjeni, peč zakurjena in Rowley je pravkar imel nekaj opraviti z mojo spalno obleko. Pogledal me je v pozdrav, da mi je kar dobro delo, in se obrnil, ko sem prišel noter. Nikdar nisem bolj potreboval naklonjenega mi človeka kot v tem trenutku, ko sem

držal celo premoženje v rokah. V sobi mojega starega strica je bila sama puščoba, kamor koli sem se ozrl; res da mi je natrpal žepe z bogastvom, toda zamoril je tudi vsako prijazno človeško čustvo v meni.

»Poslušajte me, Rowley; zdaj ni, da bi ravnala prenačeno. Ta ura je največje važnosti za naju, moj dragi. Zdaj sem jaz vaš gospodar. Nemara ste že opazili, da sem nekam čemeran človek, in ni stvari na svetu, ki jo mrzim bolj nego zapeljivost, najsi bo še tako majhna. Gospod Pavel je gotovo že slutil nekaj takega in te posvaril o tej nevarnosti; ne govorim prav?«

»Prav, gospod Onke,« je odgovoril Rowley preprosto.

»Vendar je zdaj prišel eden tistih redkih trenutkov, ko me je volja, da se ne držim svojih načel. Moj stari stric mi je dal nekako torbo, skoraj bi dejal, za božični dar. Kaj je v njej, vem takisto malo kot vi. Morda so me potegnili, morebiti pa sem tudi strašno bogat. V tej nevarni torbi je morebiti pet sto funtov.«

»O jemnasta, gospod Anne! — je vzkliknil Rowley.

Položil sem torbo na mizo in rekel slovesno: »Ampak zdaj, Rowley, dvignite deeno roko in govorite za menoj priasego. Naj se v zemljo vderem in zlođej naj me vzame, če bom kdaj kaj povedal o tej torbi gospodu Pavlu ali gospodu Pavlovemu grofu ali komur koli, ki je v zvezi z gospodom Pavlom, da ne izvezam gospoda Dawsona in zdravnika. Da bom spoštoval njega in mu vedno stal ob strani, da ga bom ljubil in mu bom poslušen, mu služil zvesto in šel za njim na vse štiri strani sveta in voda, ki so pod zemljo, za njim, ki ga pravkar povel, vidim namreč, da sem pozabil povedati, da je to grof Anne de Keronal de St. Ives ali na kratko grof gospoda Rowleyja. Tako mi Bog pomagaj, amen!«

Govoril je za menoj priasego takisto resno, kakor sem jo jaz narekoval.

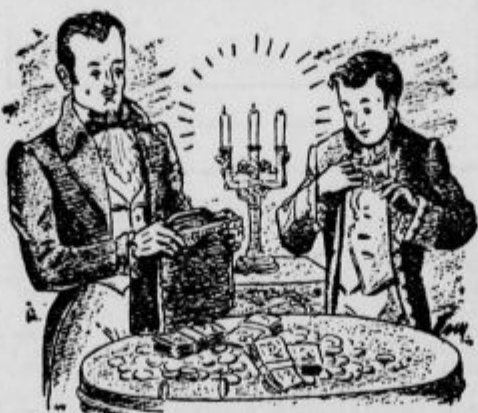
»Zdaj pa pazite!« sem govoril dalje. »Tukaj imate ključ, da z njim odklenete torbo; ta čas pa si bom z obema rokama zaprl oči.«

Zavrtel je ključ. »Počakajte malo! Prinesite vse sveče, kar jih je v sobi in postavite jih na levo in desno; svedra jih tudi prižgite! Kaj bo neki prišlo iz torbe? Kakšna živa pošast, hudiček, ki poskoči na vzmetek ali vzmet, ki sproži pištolo? Poklekajte pred čudežem, ki se zgodi, moj dragi!«

Tako rekoč sem stresel vsebino torbe po mizi. Ob pogledu na kopico bankovcev in zlata, ki je ležalo med svečami po mizi in se kotalilo po tleh, sem stal kakor okamenel.

»O Bog!« je vzklikal Rowley. »Moj Bog! Dobri Bog!«

In plazil se je za denarjem, ki je bil padel na tla. »O, jemnasta, gospod Anne, koliko denarja! Kakor v pravljicah ali pri roparjih!«



»O, jemnasta, gospod Anne!«

»Le počasi, Rowley! Ravnala bova mirno in hladnokrvno, kakor trgovca. Bogastvo lahko prevara človeka, zlasti če ga še ni prešel. Najprej, kar nama pristojta storiti, je to, da se povzdigneva s to mojo skromno imovitostjo tako visoko, kakor

moreva. Če se ne motim, imam tukajle dosti, da preskrbim gumbce iz zlata za vse dni tvojega življenja. Ampak, zdaj zberi zlato, jaz pa bankovce.«

Rečeno storjeno. Sedla sva skupaj na preprogo ob kamninu in nekaj časa ni bilo slišati drugega kot šumenje pokljajajočih bankovcev in žvenketajočih zlatov, v katero so se zdaj pa zdaj pomešavali glasovi Rowleyja, ki je zavriklal od veselja. Računsko naloga, v katero sva se zatopila, je trajala precej časa. Marsikdo bi rekel, da je dolgočasna in pusta, toda meni in mojemu pomočniku ni bila.

»Deset tisoč funtov!« sem rekel navezadnje.

Sapa mi je pojemala ob tolikem premoženju. Ko sem imel toliko denarja, se mi ni bilo treba bati nobenega sovražnika. — Policija prime druge ljudi od desetih, ampak ne zavoljo tega, ker je kdo v kako bistroumen, ne, ampak ker ljudem zmanjka denarja; tukaj pa sem imel v torbi nič koliko umetelnosti in mamili, ki so mi zagotovili prostost. Vendar to ni bilo vse. Izenada sem drhteč po vsem životu spoznal, da sem prav zaželjiv snubec, če imam deset tisoč funtov v roki. Veak uspeh, ki sem ga bil v prejšnjih časih dosegel kot prostost v vojaškem ujetništvu ali kot begunec na cesti, je bilo mogoče smatrati le kot dejanje iz obupa in lahko oprostiti. Toda zdaj sem lahko stopil v hišo z drznim čelom ekoci prednja vrata. Ko sem imel odvnetika poleg sebe, sem lahko stopil pred stard teto in ponudil Flori dobro življenje. Moja ljubezen je postala s pomočjo tega denarja v enem samem hipu mogoča, celo prav verjetna. Vendar ne samo to, pri tisti priči je tudi vzplamtela bolj goreče.

»Obadva sva znorela, gospod,« je dejal Rowley.

»Resnica, obadva. Ampak plesal boš na moj svatbi!« Tako rekoč sem mu vrgel šop bankovcev na glavo in mu pravkar hotel zaupati še polno roko zlatov, kar so se odprla vrata in na pragu se je prikazal gospod Romaine.

7.

Gospod Romaine me ošteje.

Novi položaj me je tako iznenadil, da sem ravnal kot pravi norec. Skočil sem pokonci in hotel, da pozdravim gospoda Romaina. Mož mi sicer ni odrekel roke, vendar mi jo je podal tako hladno, da sem bil iznenaden, in me je ves čas gledal zelo skrbno in strogo.



Ko sem bral te vrstice...

»Tako vas torej najdem tukaj?« je prišel glasom, ki mi ni dajal posebnega poguma. »Svi, Jurij? Grabitni pa znate. Opravka imam s tvojim gospodom.«

Pesal je Rowleya iz sobe in zaklenil vrata za njim. Nato je sedel na stol poleg kamina in me gledal z resnobnim pogledom, ki ni obetal nič dobrega.

»Ne vem, kako bi prav za prav pričel,« je znil navezadnje. »Spridlo edinstvenega labirinta pogrešk in težkoč, v katere ste nas pahnil, v resnici ne vem, kje bi pričel. Nemara bo najboljša, da prečitate najprvo tale članek.« Tako rekoč mi je podal nek časnik.

Dotično poročilo je bilo kratko. V njem je stalo, da so ujeli enega izmed ujetnikov, ki so bili ušli iz trdnjave, ki mu je ime Chausel; dodano je bilo še, da pozna tajnost nedavnega umora, ki je vzbudil tako pozornost, in da je izdal morilca.

(Nadaljevanje prihodnjic.)



Zakaj hujša perutnina

Dr. Janko Koren je priobčil nedavno v »Malem gospodarju« članek, iz katerega posnemamo sledeče vrstice:

Kokoši bolehalo zaradi številnih različnih bolezni, a znaki vseh teh so skoraj isti ali vsaj podobni. Znaki, ki jih skoraj pri vseh boleznih opazimo, so: bolna žival preneha jesti, hujša, šepa, pogosto odpira kljun in večkrat trpi na driski ali pa zapeki.

Ce se podobno zanimamo za vzroke mršavljenja, bomo brez posebnega truda našli kakih

50 na prvi mah. Ker bi bilo preobširno, če bi si hoteli ogledati vse vzroke mršavosti, jih bomo prešteli raje po skupinah zajedavcev.

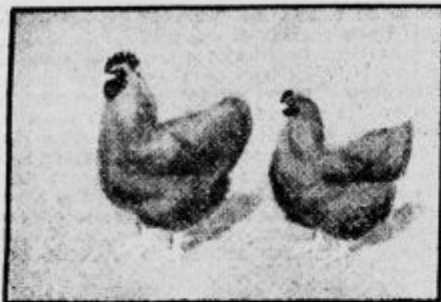
Zajedavci škodujejo napadeni živali na tri načine; in sicer ji jemljejo hrano, jo vznemirjajo s svojim gibanjem in vladanjem ter končno z izločevanjem strupov slabijo napadeni telesni ustroj in s tem povzročajo mršavljenje. V lanskem avgustu je največji del piščancev bolehal, hiral in poginjal na kokcidiози, torej bolezni, katere glavni znak je hitro napredujoče mršavljenje, driska in

zaspanost živali. Poleg kokcidiозе povroča naglo mršavljenje obolele živali še nekaj drugih bolezni, ki pa so v naših krajih bolj redke. Drugi del skupine notranjih zajedavcev gliste in trakulje, ki so po navadi veliki krivci slabega napredovanja in rasti piščancev. Razen mršavosti, ki se ne da popraviti niti z najboljšo hrano, povzročajo gliste in trakulje šepavost perutnine, krče in pogosto odpiranje kljuna.

Nič manj nevarni niso kožni zajedavci, ki pogosto operajo debelo žival do kosti in kože. Razne uši in pršice počasi, vztrajno, a gotovo slabijo napadene živali. Najlaže in najceneje se bori perutnina proti kožnim zajedavcem tako, da ji pripravimo mivko pomešano z žveplenim cvetom ali s tobačnim prahom, da se v tem perutnina lahko kopa vsak dan. Če je žival po kožnih zajedavcih močno napadena, moramo uporabiti razne masti, ki so v to svrhu pripravljene. Ni pa priporočljivo uporabljati petrolej, ki lahko povzroči močno zastrupljenje z znaki naglega hujšanja ohromelosti, slabosti ter odmiranja kože.

Tretja skupina vzrokov hujšanja perutnine so sicer v glavnem naslednje: kolera, kužni nabor, davica, jetika in seveda še druge.

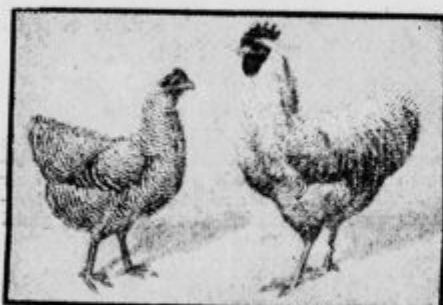
Hujšanje perutnine je zlasti za sedanjí čas »najhujša bolezen« in moramo njene vzroke s pomočjo strokovnjakov pazljivo in vztrajno zatirati z vsem silami.



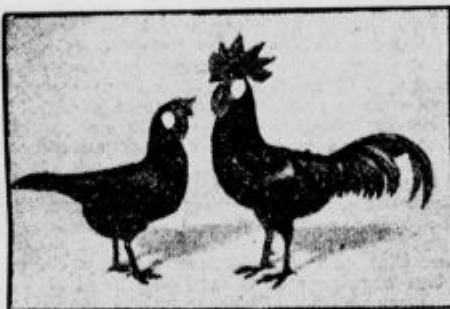
Rumena orpigtonka



Ameriška leghornka



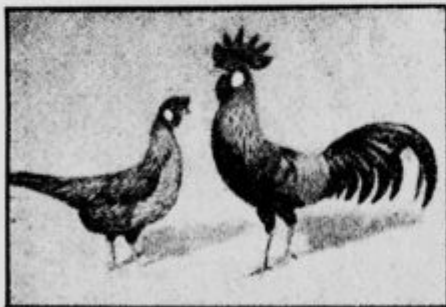
Plimutovka



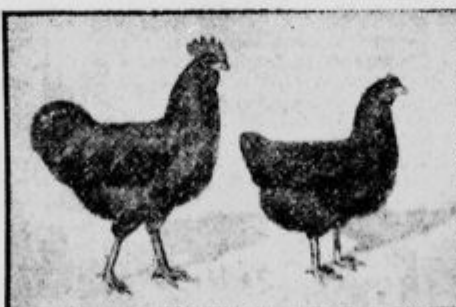
Črna minorka



Viandotka



Italijanska kokoš



Rdeča rodelandka



Črna rajnlandka

Izgube slovaške vojske v Sovjetiji

Slovaški vojni minister general Čatloš je pred dnevi navedel izgube, ki jih je imela do sledje slovaška armada v bojih proti Rusiji. Padlo je 811 vojakov, na ranah je umrlo 250, še posebej je bilo ranjenih 524 vojakov. 259 jih je zbolelo. Pogrešanih ali ujetih je 165 vojakov slovaške armade.

Nemška vojna pošta

Nemško časopisje poroča, da je trenutno zaposlenih pri nemški vojni pošti 17.000 oseb, ki morajo delati od jutra do večera, da lahko odpravijo vsak dan 12 milijonov zavojev in pisem. Sodelujejo tudi pri dostavi sedmih milijonov pisem, ki jih pošiljajo vojaki vsak dan domov. Mesečno odpošljejo nemški vojaki svojcem do 66.000 brzojavk.

Kolesa na električni pogon

Nedavno so se na Norveškem pojavila dvo-kolesa, ki jih goni električni motor. Stroški za pogon znašajo 0.30 norveške krone na dan. Nadalje je trdka, ki proizvaja ta nova dvo-kolesa, vrgla na trg tudi nov tovorni avtomobil na električni pogon. Ta tovorni voz tehta 300 kg, ima radij do 150 km in električno energijo 300 wattov. Akumulatorji tega voza se lahko napolnijo naravnost s priključkom na obstoječe električno omrežje.

Družba za sadje v Mariboru

Nedavno je bila v Mariboru ustanovljena družba »Sadje z jug«, ki se bo bavila z zbiranjem in predelovanjem sadja. Zaenkrat bo imela predelovalne obrate v Mariboru, Celju,

Ptuju in Brežicah s kapaciteto približno 1.8 milij. kg sadja in buč. Že lansko leto so bili v prejšnjih opuščenih tovarnah ustanovljeni pomožni obrati v ta namen. V kratkem namenjajo začeti na Sp. Štajerskem tudi izdelovanjem meze.

Bolgarska zdravilna zelišča

Bolgarija bo letos izvozila v Nemčijo 75.000 metrekih stotov zelišč v vrednosti 8 milijonov mark. Prvotno je izvažala Bolgarija v Nemčijo samo lipovo cvetje, pozneje pa vsa zdravilna zelišča. Bolgarija ima edaj 4000 strokovnjakov za zdravilna zelišča, ki bodo poučevali 50.000 nabiralcev in pridelovalcev zelišč v tem, kakšna zdravilna zelišča se v Nemčiji najlaže spravijo v denar.

KRALJIČEK

Ljudska povest. Podomačil France Premrl

Ko ni mogel upati od strani najboljših prijateljev nobene pomoči, je poskušal strani mož s prošnjami, obljubami in nazadnje celo z jokom. Pa vse skupaj ni nič pomagalo. Odločni župan, kot njegov kurator, mu je razložil, kaj mora odlej delati in kaj opustiti in da ne sme več z ničemer prosto razpolagati. In Janezek, Kraljiček, je bil še isti dan zročen v rejo na samotno kmetijo nad Čigijem, postarnemu kmetu Gorniku, ki je bil brez otrok in oddaljen sorodnik rajneke Franceke.

Dečku se je godilo v novi hiši bolje ko pri očetu, Vetrnjaku. Imel je vsaj red v hrani in spanju in navajali so ga tudi k delu. Gospodinja Katra, nekam bojazljiva ženska, je imela za otroka vedno potrebno skrb. Trem poslom — samim starejšim ljudem — se je fantič smilil in mu ni nihče nič žalega prizadel. Pred gospodarjem pa, mrkim, redkobesednim, osornim



Janezek, domov greva!

možem, je imel deček že od prvega trenutka strah in bojazen. Spočetka ga je pač mučilo domotožje po očetu, ki pa ni bilo tako močno, da bi ga z begom zvabilo domov.

Veliko hujše je pogrešal dečka Vetrnjak. Menil je, da je to nezasišana krivica, da se mu upajo vzeti njegovega otroka, in bil je nad tem ves ogorčen, užaljen in razkačen. Tri tedne se je kar zaprl v svojo hišo in ga ni bilo nikjer videti, tako da so prihajali ljudje gledat, ali se mu ni kaj pripetilo. Nekega večera je pa capljal na hrib in je prežal v bližini Gornikove kmetije, da bi, če le mogoče, ugrabil svojega sina. Zares je prišel kmalu deček sam po vodo k vodnjaku, oddaljenemu sto korakov od hiše. Tedaj je planil oče k fantiču, ga objel in poljubil, ga vzel nato na roke in zdrljal z njim navzdol po hribu.

»Oče, kaj pa počenjate?« je vprašal deček iznenaden.

»Janezek, domov greva in ostaneva spet skupaj,« je odgovoril čevljar.

»Ne smem iti od hiše. Gospodar je to prepovedal.«

»Ta nima nič prepovedovati. Ti si moj in nikogar drugega.«

»Toda če mi kaj napravi?«

»Mu bom že jaz pokazal, naj samo poskuša. Saj sem močnejši kot on. Bodi le kar brez skrbi.«

Doma se je čevljar dobrikl dečku na vse načine, mu ponujal slaščice in potem sta igrala skupaj na harmoniko in orglice.

Toda ni jima bilo usojeno, da bi živela dolgo skupaj. Gornik je izpred skednja videl, kako je čevljar odvedel dečka, in je še isti večer sporočil o tem županu. Drugi dan sta prišla

dva orožnika v čevljarjevo hišo in sta ob kratkom opravila. Eden je odpeljal dečka nazaj k Gorniku, drugi je odvedel Vetrnjaka na okrajno sodišče, kjer je moral odsedeti tri tedne zapore. Ko se je fantič vrnil k Gorniku, mu je ta z brezovko odmeril nekaj ne preveč hudih udarcev, na kar se je spustil deček v grozen jok; kajti občutil je kazen tem bridkejšo, ker ni bil še nikdar v življenju tepen in pa ker se je čutil popolnoma nedolžnega. O Vetrnjaku ni bilo potem, ko je preстал zapor, nič več slišati; izginil je brez sledu iz okolice.

Ko je prišla jesen, je bil Janezek vesel, da bo slednjič smel hoditi v šolo. Čakalo ga je pa v šoli veliko več bridkosti ko radosti. Ker je občeval doslej veliko bolj z odraslimi ljudmi kot z otroki, je bil zdaj v družbi razposajenih vrstnikov — boječ in si ni znal pomagati. Njegova šepava noga in pridobljeni naziv »Kraljiček« sta dajala porednim paglavcem vedno znova povod, da so mu nagajali in ga dražili. »Kraljiček, zapoj!« so klicali eni, »Kraljiček, poskoči!« so kričali drugi in celo najmanjši v prvih klopih so se mu pačili. Kor so ga tovariši neprestano nadlegovali in dražili, ni mogel v šoli posebno paziti, izgubljal pa je polagoma tudi veselje do učenja. Doma tudi ni imel nobene priložnosti, da bi se učil. Pot od vasi do Gornika na hribu je bila skoraj eno uro dolga; ko je prišel deček pod noč iz šole domov, je moral pomagati krmiti in napajati živino in opravljati tudi še druge posle. Potem je bil tako truden in zaspan, da se mu ni ljubilo učiti, ampak se je brž po večerji in rožnem vencu vlegel k počitku. Gornikovim, ki niso imeli nikdar otrok, ni prišlo niti na misel, da bi kdaj fantiča priganjali k učenju ali mu pri tem kaj pomagali. Da bi mu pomagali pri učenju, sploh niti niso bili zmožni in bili so mnenja, da ima edino šola nalogo, da otroke kaj nauči. Tako je ostal Kraljiček Janez vedno slab učenec, učiteljstvo se je pritoževalo, da je zanikržen, in drugim otrokom je bilo to povod, da so mu še bolj razposajeno nagajali.

Pozimi nekoč so poredni paglavci dobili Janezka na cesti pri Kozarkah in nagnali so ga v visok prhek in mehak snežni zamet ter ga



Ter ga obmetavali s kepami.

obmetavali s kepami. Preganjanj deček je poskušal na vso moč, da bi se izkobilal iz snega, pa ni mogel osvoboditi svojih nožic. Slednjič se mu je le posrečilo, da je izvelkel iz snega desno nogo, toda sezul se mu je pri tem čevljev z nogavico vred. Tedaj pa se je pripeljal mimo voz Gabrščkovega peka iz Gorjanskega. Voznik je ošvrknil z bičem preko ušes razbrzdanih fantalinov, da so se tuleč razbežali.

Nato je pomagal jokajočemu dečku iz snega in ga dvignil na voz, da bi si pod kocem ugrell svojo boso nožico. Na vozu je sedela poleg zaboja s kruhom nekako devetletna deklica, ki je imela lesketajoče se črne oči, plave lase in zelo prijazen obraz. Skrbno je ovila okrog dečkove boste noge volneno plahto in nato sočutno vprašala:

»Ali te zebe?«

»Da,« je ihtel deček; »pa nič zato.«

»Kako ti je pa ime?«

»Janez mi je ime.«

»Čigav si?«

»Gornikov tam gori s hriba.«

»Kaj? Pa nisi Kraljiček?«

»Da, da — pa nisem nič hučoben, prav zares ne,« je zajokal deček na glas.

»Saj vem, da nisi. Ubogi revček si. Ali bi rad kruha?«

Ne da bi čakala odgovora, je vzela deklica dva bela rogljička iz krušnega zaboja in ju potisnila dečku v žep. Medtem je iskal voznik po snegu dečkov izgubljeni čevljev in nogavico ter slednjič oboje tudi našel. Toda nogavica je bila tako mokra, da ni šla na nogo, in čevljev tako raztrgan, da se sploh ni dal več obuti.

»Če pridem domov brez čevlja, me bo gospodar natepel,« je zastokal deček.

»Moj Bog, kako nesrečen otrok!« je rekla deklica bridko proti vozniku. »Mila, ali bi mu ne dala svojih čevljev? Menim, da mu bodo dovolj veliki.«

»Kaj hočeš postati svetnica, Majda? Saj potrebuješ sama svoje čevlje, hahaha,« se je zasmejal voznik.

»Prav nič jih ne potrebujem,« je vztrajala deklica pri svojem; »na nogah imam dobre nogavice in ostanem vedno na vozu, dokler ne pridemo domov.«

»Kaj bosta pa rekla oče in mati?«

»Nič hudega. Imam še dovolj čevljev doma — kar tri pare. Ti tukaj so moji najslabši.«

In že je odvezala trakove na desnem čevlju, ga sezula z noge in pomagala dečku, da ga je obul. Ker mu je bil desni čevljev ravno prav, je moral tudi levega z njenim zamenjati. Deček je bil po vsem tem tako iznenaden, da ni našel nobene besede.



Župnik ga je posebej poučeval.

»Najbolje bo, da se pelješ zdaj z nama do znamenja,« je rekel voznik; »od tam imaš lepšo in krajšo pot do Gornika.«

Deček je molče priklimal z glavo. Med kratko vožnjo se je venomer oziral na deklico, potem jo je na tiho vprašal:

»Kako je pa tebi ime?«

»Ime me je Majda.«

»Čigava pa si?«

»Pekova z Gorjanskega!«

»Kako si dobra. Bog ti plačaj!«

»Smiliš se mi.«

Pri znamenju na križpotju je voznik fantiča odložil. Še enkrat se je deček zahvalil deklici in možu. Nato je obstal na mestu in gledal za vozom, dokler ga je bilo videti. — Ko je prišel domov, so ga sicer okregali, toda s kaznijo so mu prizanesli, ker je prinesel domov boljše čevlje od prejšnjih.

Šele v svojem enajstem letu je mogel Kraljiček, kot so vsi ljudje imenovali Janeza Kralja, prejeti svete zakramente. Župnik ga je posebej poučeval in pri tem spoznal, da ima deček brihtno glavo in mnogo dobre volje, samo nobene priložnosti za učenje. Od tega časa je ostal fantiček župniku zelo vdan. Od drugih otrok se je bolj in bolj ločil, pogosto pa je klečal v cerkvi pred Marijinim oltarjem ali na grobu svoje matere na pokopališču pri Svetem Danijelu.

(Nadaljevanje priložnosti.)

NAŠI VELIKI MOŽJE

Matija Jama

Jakopičev in Groharjev sodobnik je naš veliki slikar Matija Jama. Rodil se je v Ljubljani 1872 kot trgovčev sin. V Ljubljani sami je obiskoval ljudsko šolo in prve štiri gimnazijske razrede, nato pa se s starši vred preselil v Zagreb in tamkaj dovršil še nadaljnje gimnazijske razrede ter napravil zrelostni izpit. Potem pa se je za eno leto vpisal na pravniško fakulteto na vseučilišču v Zagrebu, pa je te študije opustil in se ves posvetil slikarstvu. Že leta 1892 je odšel v Monakovo, kakor vsi drugi naši slikarji novejših dob, in sicer v slikarsko šolo umetnika Hllosyja. Tamkaj je to pot ostal dve leti, nato pa se je vrnil v Ljubljano k Domu in svetu in risal za ta list uredniku Lampetu ilustracije in vinjete. Nato je s podporo kranjskega deželnege sveta 1897 zopet odšel v Monakovo, to pot pa v Ažbetovo šolo. Nato se je tamkaj vpisal na samo umetniško akademijo. Leta 1900 se je vrnil v Ljubljano in tukaj z Jakopičem risal in slikal po ljubljanski okolici prelepe naravne slike. Vse nadaljnje življenje pa je umetnik in slikar Jama po večini preživel na popotovanjih po razstavah in umetniških šolah po vsi Evropi, tako je bil ponovno v Monakovem, na Dunaju, v Belgradu, Krakovu, Varšavi, na Holandskem v Amsterdamu in Rotterdamu, na Bavarskem, v različnih krajih ob Donavi, v Triesteju, Zagrebu, Sofiji itd. Končno se je ustavil v Volčjem potoku.

Že na nižji gimnaziji je Jama kazal izredno zanimanje za slikarsko umetnost, na višji gimnaziji v Zagrebu pa se mu je ta talent že povsem izrazil pokazal. Prve slike njegove so zagledale beli dan v našem katoliškem književnem in umetnostnem listu Domu in svetu, ki je vanj Jama slikal ilustracije in vodne slike. Leta 1899 pa je po ljubljanskih izložbah že razstavil svoje slike. Pozneje pa se je Jama udeležil skoraj vseh umetniških razstav, na katerih so pač sodelovali slovenski umetniki, tako prve slovenske razstave 1900 v Ljubljani, druge 1902 v Ljubljani, 1904 na Dunaju in v Belgradu prve jugoslovanske razstave, razstave 1905 v Londonu, v Sofiji razstave 1906, naslednje leto razstave v Triesteju, zopet 1908 na Dunaju, nato tretje razstave v Zagrebu, dalje v Krakovu in Varšavi, 1909 zopet na Dunaju, 1910 v Ljubljani in v Zagrebu, leta 1911 razstave na Bledu, 1912 v Belgradu, v letih 1913 do 1919 pa je stalno razstavjal v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani, 1919 je razstavil v Haagu in v Parizu, 1923 zopet v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani, 1924 v Belgradu, 1926 pa v Filadelfiji. Leta 1927 je sodeloval na veliki razstavi Narodne galerije v Ljubljani. Obenem je bil kot umetnik član kluba Sava in Medulič.

Slike Matije Jama so po veliki večini pokrajinske, le malo je osebnih slik ali portretov. Kot umetnik je pripadal skupini naše moderne kakor Grohar in Jakopič in je zato slikal največ po trenutnem vtisu v naravi in slikal naravo po njeni pravi podobi, ne da bi jo kaj olupšaval, kajti bil je nasprotnik prejšnje idealistične struje v našem slikarstvu. Sprva je slikal z vodo, potem pa je za stalno prešel k slikanju z oljem, z oljnatimi barvami. Njegove slike se odlikujejo po mehkosti in nežnosti, po nekakem pesniškem slogu. Najpomembnejše slike izpod njegovega slikarskega čopiča so te: Pri obedu, Vrt, Hrvaški kmet, Most, Vrbe, Ljubljana v snegu. Znamenite so tudi njegove ilustracije v Domu in svetu ter za nekatera Cankarjeva dela, kakor za Knjigo za lahkomišelnice ljudi, Za narodni blagor in Ob zori.

Matija Jama je bil tudi velik književnik in je kot tak pisal posebno znamenite članke in eseje ter razprave o slikarski umetnosti. Tako je v Slovenski narod 1897 v mnogih zaporednih številkah pisal listek pod naslovom Umetnost in kritika. V teh podlistkih je podal svoje nazore glede umetnosti, nazore mladih slovenskih slikarjev tiste dobe. Glavno njegovo

načelo in načelo vseh njegovih tovarišev je bilo: »Narava je učiteljica vseh umetnikov.« V Ljubljanskem zvonu pa je 1900 pisal o slovenskih slikarjih v Monakovem.

Danes so slike Matije Jame po najrazličnejših krajih: tako so njegova dela na Visokem komisariatu v Ljubljani, v Narodni galeriji, v Narodnem muzeju, pa tudi pri številnih zasebnikih. Pa še izven Ljubljane so raztresene njegove slike: na primer v Strossmayerjevi akademiji v Zagrebu, v Narodnem muzeju v Belgradu, v prosvetnem ministru v Belgradu, pa tudi pri zasebnikih izven Ljubljane, tako v Monakovem, v Haagu, v Rotterdamu, Amsterdamu, Belgradu in drugod. Trojica: Grohar, Jakopič in Jama naj nam zadoščajo, da smo si na kratko ogledali slovensko slikarsko umetnost novejšega časa po njenih najpomembnejših zastopnikih, med katere s svojimi lepimi deli iz narave sodi tudi Matija Jama, ki je naše ime ponese med širni svet.

V rožah je zdravje

Rabarbara, revénj — *Rheum officinale* — je vrtna rastlina, ki je prišla k nam iz Azije. Rabimo le koreniko — rhizoma rhei. 7–8 let stare korenine izkopliemo, previdno olupimo in razrežemo na koščke in posušimo. Najbolje je, da kupimo korenino v lekarni, ker je sušenje precej oteženo. Rabarbaro rabimo za zloščanje prebave, proti napenjanju in driski. Ako pa damo živini večjo količino rabarbare, pa učinkuje ta kot dristilo (čistilo). Rabarbaro podajamo kot prašek ali tinkturo.

Crnojagodasti blušec, svinjska repa, divja buča, srebotina — *Bryonia alba* — ima do 3 m dolga ovijajoča se stebila. Raste po grmiščih ob živih mejah in plotovih. Korenina — *radix bryoniae* — se rabi kot čaj za obkladke pri oteklinah, tvori in zmečkaninah.

Kumina (kimej) — *Carum carvi* — raste po travnikih in pašnikih, gojijo pa jo tudi po vrtovih kot začimbo. Za zdravljenje rabimo le plodove — *fructus carvi*, ki jih rabimo, še preden rastlina dozori. Porezana stebelca povečemo v šopke, ki jih posušimo, nato pa omlatimo. Seme miri bolečine v živalskem želodcu in v črevih ter močno pospešuje izločanje mleka. Tudi pri koliki in proti vetrovom pomaga kuminino seme. Prašičem dajemo 5–10 g cellega ali stolčenega semena, konjem 10–20 g, govedu 30–40 g. Namesto suhega praška lahko skuhamo tudi čaj.

Hren — *Cochlearia armoracea* — se v živilozdravništvu bolj malo rabi. Nastrgana in v moko zdrobljena korenina učinkuje notranje pri slabi prebavi, zato jo, pomešano z otrobi, dajemo govedu, teletom pa z medom in moko kot svaljek.

Šipek, divja vrtnica, srbatka, srebečka — *Rosa canina* — je vsakomur znana rastlina. Plodove je treba nabirati, ko jih je oparila slana. Plodove razpolovimo, očistimo semena in jih posušimo. V medicini se imenujejo: *fructus cynosbati*. Te plodove rabimo v živilozdravništvu pripravljene kot čaj zoper boleznj sečnega mehurja in ledvic. Svinjam pa mešajo plodove med hrano, če se nočejo pojeti.

Kadulja (žajbelj) — *Salvia officinalis* — je rastlina, ki se pri nas zaradi velike zdravilne vrednosti sadi in goji po vrtovih. Listje kadulje obiramo, preden cvete, in ga v senci posušimo. Ima oster balzamičen, kafri podoben duh in trpek okus. Domači živilozdravnik priporoča žajbljev čaj za izpiranje pri vnetju goba in jezika. Tudi zoper kašelj, zasliženost in katar dajemo živini žajbljev čaj. Ustavi pa tudi

drisko in ublaži bolečine v trebuhu. Za čaj vzamemo 1 kozarec posušenih listov in 10 kozarcev vode ali mleka. Skuhano kaduljo rabimo tudi za spiranje ran, zlasti gnojnih, in za umivanje vnetažna vimeana.

Bezeg — *Sambucus nigra*. Od tega zdravilnega grma rabimo v živilozdravništvu le cvetje, ki žene na vodo, zdravi lahke katarje in pomaga, da se bolna živina hitro spoti.

Bela in črna gorčica, gorjušica — *Sinapis alba et nigra*. Obe rastlini rasteta po njivah, med žitom in po potih. Goje jo tudi za olje. Od gorčice rabimo le seme — semen sinapis albae. Gorčično seme in gorčično moko skuhamo (eno ali drugo) in še gorko polagamo v platnenih vrečkah na boleča mesta in trde oteklina. Kot notranje zdravilo dajemo gorčico pri slabem želodcu in pri slabem prebavljanju. Seme pa pomnoži tudi izločanje seča. Zdravilo pa moramo previdno podajati in sicer konjem 20, govedu 50, kozam in ovcam pa po 5–10 g na dan v obliki svaljka.

Lapuh, stipor, svinjara, lapušček, lupince — *Tussilago farfara* — raste po vlažnih travnikih, pobočjih, po ilovnatih bregovih studencev, potokov in rek. Za zdravljenje rabimo kuhavino listov, stebila in korenin za obkladke pri trdih oteklinah in za kopanje bolnih kopit. Čaj iz listov pa rabimo za obkladke pri vnetju vimeana krav in koz in za gorke kopeli pri bolečih oteklinah.

Baldrijan, božjastnica (špajka) — *Valeriana officinalis* — je rastlina, ki pomirja živce. Raste po močvirskem grmovju, travnikih, ob bregovih rek in pobočjih. V zdravljenju rabimo korenine, ki vsebujejo mnogo dišečega eteričnega olja in raznih kislin. Korenine nabiramo jeseni in jih hitro posušimo. Čaj ali prašek baldrijanovih korenin deluje pomirjačo na živce in blaži krče v trebuhu, mehurju in pri božjastnem napadu. Prašek iz korenin dajemo tudi žrebcom in bikom proti premočnemu plodnemu nagonu. Preludo razburjenje kobil in krav zdravimo tudi z baldrijanom. Govedu damo dnevno po 100 g, konjem 50, prašičem pa po 12–20 g stolčenih korenin v obliki svaljka, ali pa skuhamo korenine in damo živini čaj.

Pripravimo se na prvo soboto v februarju!

Zadoščujmo Marijinemu srcu!

Udeležba vernikov pri obhajanju zadostilne pobožnosti 5 prvih sobot na prvo soboto v januarju — kakor kažejo poročila iz raznih krajev — je bila povsod nenavadno velika. Nekateri kraji pa so naša obvestila — tudi po časopisih — tako pozno prejeli, da se niso mogli odzvati vabilu g. škola tako kot bi se radi. — Zato pa kdor še ni začel te pobožnosti v januarju naj jo začne v februarju in jo bo zaključil v juniju mesecu.

Mislimo že sedaj na priprave za posvetitve, ki bodo po vseh farah v maju mesecu.

V teh mesecih se duhovno pripravimo — da bodo farne posvetitve imele pravo vrednost pri Mariji Kraljici Slovencev!

Nov ponatis knjižice »Sporočilo s Fatime« je izšel. Knjižice kakor tudi pridige in vse drugo gradivo za pobožnost 5 prvih sobot dobite oziroma naročite na naslov: Pripravljalni odbor 5 prvih sobot. Pisarna K. A. Pred Školijo 1, Ljubljana.

Iz Kočevja

Cenj. naročnike naših listov v Kočevju vlnudno opozarjamo, da lahko poravnajo naročnino za vse naše liste, t. j. za »Slovenca«, »Slov. dom«, »Domoljuba« in »Bogoljuba« kakor tudi naročnino za »Slovenčev knjižnico« v naši podružnici, ki se nahaja v pisarni Ljudske posojilnice v Kočevju, zraven cerkve, kjer se sprejemajo tudi novi naročniki za omenjene liste. Istotam se dobe vse ostale informacije.

»Domoljube« je gotovo najboljši slovenski tednik! Ostal bo tak in redno bo izhajal, če boste še ta mesec poravnali naročnino nanj (24 lir za celo leto)!



LOVEK V BOJU Z MRČESOM



SPORTNIK
TOMAŽ
PRIPOVEDUJE

Kako ukrotiš pretepača

Človeška telesna zmogljivost je nekaj zelo zagonetnega. Zmogljivost se kaže najprej v moči. Kdo se ni naletel na moke in fante, ki so pravi orjaki in ki lahko dvignejo ali nosijo neverjetno težka bremena? Zmogljivost se kaže tudi v hitrosti, pa v spretnosti in vztrajnosti. Hitri so tekači, spretni so orodni telovadci, vztrajni pa so planinci, kolesarji, smučarji in drugi športniki, ki tekmujejo na dolge proge. Vse zgoraj naštetje osnove človeške telesne zmogljivosti pa še ne napravijo junaka. Za junaka je prav, da je močan, hiter, spreten in vztrajen, njegova značilna odlika pa je le v srčnosti ali korajži, in njegovo glavno orožje v izkušenosti.

Ne bom povedal, kje se je zgodila zgodba, o kateri nameravam pripovedovati, to pa lahko omenim, da se je zgodila pred 20 leti, ko sem bil na dijakem potovanju v vinorodnih krajih. Solški tovariš je povabil našo potujočo družbo v očetov vinograd. V zidanci smo lepo večerjali, prepevali in si gledi srca z izvrstnim domačim vinom. Marsikatero smo rekli in v veselim razpoloženju smo se vračali okrog desetih zvečer v dolino in po glavni cesti proti trgu.

Nenadoma se je pojavila pred nami gruča fantov in nam očitala, češ da smo izvalili. »Kdo je tisti, ki je klical, auf biks?« so hoteli vedeti. V resnici ni nikdo izvalil ali klical kaj takega. Fantom enostavno ni bilo všeč, da smo prepevali po cesti in najbrž jih je srbelo, da bi se spopadli. Skušali smo jim dopovedati, da gre za nesporazum in beseda je dala besedo. Ko je prišlo do prvih udarcev in brc, smo uvideli, da smo naleteli na gručo trških pretepačev. Branili smo se in vračali kolikor smo mogli...

Ko smo pozneje o tem govorili, smo ugotovili, da smo bili poraženi. Cisto po krivici in po vrhu še po nepotrebnem poraženi! Razmerje udarcev je bilo pretepačem v prid, nam pa v škodo, da se izrazim po športno. Stvar me je precej časa mučila, grizla in jezila. To tem bolj, ker sem bil že takrat krepak, hiter in spreten. Spoznal pa sem, da sem bil obilno založen s temi in takimi lastnostmi samo tedaj, če sem visel na drogu ali bradlji, za borbo s človekom pa nisem bil niti pripravljen, niti izurjen ali izkušen. Od takrat sem večkrat pozival tovariše v telovadnico k rokoborbi in k boksu. Začeli smo se premetavati in tudi boksalimo, čeprav nismo imeli v pravem športnem boksanju kaj prida pojma. Nekaj izkušenosti v napadanju in obrambi pa smo si le nabrali. Dejali smo, da bo za vsak slučaj to dobro. Prišlo je življenjski primeri, ko se moraš braniti, ali ko moraš zaščititi slabotnega pred nasilnejšim in podobno. Sama korajža ti takrat ne zadostuje, tudi moč ne zaleže dovolj, potrebna je izkušenost.

Pozneje sem se v inozemstvu navadil tudi japonske samobrambe, ki je znana pod imenom džiu-džitsu. To je način borenja, pri katerem se naučiš nekaterih izvrstnih prijemov, s katerimi ukrotiš tudi izdatno močnejšega nasprotnika. Nenadno ga lahko prevrneš čez sebe, in ga tako presenešiš, da se ne znajde več. Z lahkoto mu izpulsiš nož iz roke, in če je sila, mu prižadenes take bolečine, da ga onesposobiš za nadaljnjo borbo. Izkušnje, ki sem si jih pridobil z džiu-džitsom, so mi nekoč res prav prišle.

Ko sem bil doma na počitnicah, je priredil naš društveni pevski zbor izlet k sv. Miklavžu, kjer je bilo žegnanje. V prijetnem razpoloženju smo krenili skozi senčnat gozd v hrib in od tam čez strmo in dolgo peč, pod katero se je v davnih časih pogreznila zemlja. Čez peč so vodile v skalo sekane stopnice, na vrhu pa je stala tablica z napisom: »Ko prideš do tukaj, pa poukaj!« Od srca smo zavriskali, bil je res lep poletni dan, poln sonca in vonja po poljskem cvetju in dozorevajočih sadovih zemlje. Pri cerkvi na hribu je začelo potrkavati in morali smo pohiteti, da ne bi zamudili maše.

Cerkvena slovesnost v hribovski cerkvi je bila tako prisrčna, da se nas je polastilo pravo praznično razpoloženje. Posedli smo k dolgi mizi in začeli uživati dobrote, ki smo jih prinesli s seboj in one, s katerimi so nam postregli v gostilni. Iz-

Med naše zaveznike, ki nam pomagajo uničevati različne mrčese v naših stanovanjih in gospodarskih poslopih, prištevamo tako imenovane roparje, kot n. pr.: malo hišno praviljo, ki uničuje škurke. Žal pa je še večji škodljivce, kakor je škurka. Žuželke uničujejo tudi pajki, ki so skrbni gospodinji zelo neljubi, saj so zaprašene pajčevine znak malomarnosti. Med zaveznike, ki uničujejo škodljivi mrčes, spada vžar, ki zalesuje ličinke močnatga hrošča in črna žužka, toda ker nam ponesnaži moko, kruh in žito, ga prav tako preganjamo kot one. Mnoge žuželke, ki se hranijo z rastlinsko in živalsko hrano, spadajo med naše zaveznike, toda istočasno utesnejo tudi naši sovražniki, kot n. pr. mravlje, ose, škarkarice. Omenimo naj t. z. znanega pajkoma sorodnega roparja, ki zalesuje knjižne uši, pršice, stenice, ter je prav gotovo le koristen. To je knjižni škčipalec (Chelifer caneroides). Živalica je le 3 mm dolga, ploščatega telesa in jo je lahko spoznati po dveh krepko razvitih škčipalkah na sprednjem koncu.

Med koristne živali prištevamo žabe, kraske, kuščarje, kače, vse žužkojede ptice, ježa, krita, netopirje. V vodi uničujejo mrčes poleg soparskih žuželk tudi ribe.

V drugo skupino koristnih živalic štejem zajedalce, to je organizme, ki živijo v gostitljiv ali na gostitelju na račun njegovega telesa. Sem prištevamo iz rastlinskega carstva neko glivo, ki zajedla na muhah (Empusa muscae). V jeseni vidimo muhe, ki jih pokriva sivkasta prevleka. Take muhe posedajo po oknih, stenah itd. Iz živalskega sveta poznamo kot zajedalce na mrčesu razne žuželke, kot peščeno oso, nalezivke in goseničarje, ki polagajo jajčeca v gosenice metuljev. Njene ličinke ali žerke se hranijo od teh in jih tako uničujejo.

Korist, ki jo prinašajo zajedalci škodljivih mrčesov, je v prosti naravi čisto znana. V stanovanjih pa je zelo, zelo omejena, kajti, če bi hoteli imeti od njih znatno korist, bi jim morali omogočiti krepko razmnoževanje, kar pa bi nam bilo zopet neljubo, obenem pa bi zahtevalo precej časa. Zato se doma rajši poslužimo umetnih sredstev.

V.

Da je uničevanje mrčesa s tehničnimi sredstvi mogoče, morajo biti ta sredstva primerna načinu življenja mrčesa in zgradbi njegovega telesa. Znanost, ki se bavi s škodljivimi in koristnimi žuželkami, se imenuje »praktična entomologija«, kar bi se reklo po slovensko »uporabna žužkoznanost«.

Žuželke prištevamo skupno z raki, stonožami in pajki k členomnožcem. Skupni znak te skupine je, da pokriva njihov trup roževini podobna kitinja, ki tvori nekako zunanjo ograjo. Da se pa more telo gibati, je sestavljeno iz obročkov. Ti obročki so jasno izraženi zlasti na nogah, zaradi česar nosijo te živalice ime »členonožci«. Ker kitinja ne raste, jo večkrat menjajo; pravimo, da se levijo.

Žuželke imajo šest nog. Njihovo telo se deli v glavo, prsje in zadek. Na glavi imajo dve iz več tisoč klinastih očesov zloženih očesi. Poleg teh pa včasih na čelu še dve nesestavljeni očesi. Na glavi imajo tlapke, ki so tudi vonjalni organi ter so zelo različno grajene, in žvečala, o katerih bomo kasneje govorili.

Na prsju imajo tri pare nog, ki so različno zgrajene (za hojo, tek, skakanje, kopanje, ropanje itd.). Na drugem in tretjem obroču prsja imajo dva para kril. Krila so v različnih skupinah oziroma redih različna. Pri nekaterih popolnoma manjkajo, kot n. pr. pri bol-

hah in ušeh, ali imajo samo prvi par razvit, dočim je drugi okrnjen ali ga sploh ni, kot pri muhah. Končno moreta biti oba para kožnata ali pa pokriva prvi trši par (pokrovke), drugi par (hrošči). Nekateri rodovi imajo krila pokrita z luskami (metulji).

Na zadku imajo večinoma dihalne luknjice ali vzdunice, nekateri rodovi pa različne izrastke, kot legla, želo itd.

Vse žuželke, ki nas zanimajo, ležejo jajca. Iz jajčeca pridejo mladiči, ki ni bogve kaj podobni razviti živali. Pravimo mu ličinka (pri metuljih: gosenica, pri muhah: žerka). Da se iz te ličinke, žerke, gosenice razvije prava razvita žival, se mora preobraziti. Pri nekaterih žuželkah preobrazbe ni, marveč je mlada živalica, ki podobna odrasli. Pri drugih je razlika že večja, vendar moremo takoj določiti, kateri vrsti mladič spada. Pravimo, da se žival preobrazuje nepopolno. Pri zadnji skupini pa je razlika med mladičem in odraslo žuželko tako velika, da ni med njima nobene podobnosti. Spomnimo se le gosenice in metulja ali žerke in muhe. Taki preobrazbi pravimo popolno preobrazbo. Prehod iz gosenice, žerke, ličinke v odraslo žival, se izvrši v bubi, ki je zopet različna pri raznih rodovih. Pri nekaterih se skriva ličinka v koži, ki se zaokroži kot sodček (sodčkasta buba muh), pri drugih štrle v začetku udje stran, polagoma se priležejo trupu in jih zlepi okrepelena hitinovina (metulji), pri drugih (preleci) si gosenice, ko se zabubijo, spreduje kokon, v katerem se preobrazujejo. Ko pridejo iz bube razvita žuželka, ne raste več, le krila se preobrazujejo popolneje.

Tudi žvečala so pri žuželkah različna; pri vseh so ta iz štirih okončin: zgornja usta, sprednja čeljust, srednja čeljust, zadnja čeljust. Pri grizočih žuželkah ima zgornja čeljust obliko klešč (osa), spodnja čeljust je za lizanje. Pri žuželkah, ki sesajo hrano (metulji), je srednja čeljust izpremenjena v cevasto sesalo, ki je zavito, sprednji in zadnji čeljusti pa sta pokriti. Čeljusti komarja so pravo sesalo. Iz zadnjih čeljusti in zgornje ustne je nastala cevka, v kateri tiče štiri bodalnice, ki se jim pridruži še peta, nastala iz hitinastega požiralnika bodalnice.

Žuželke, ki se ne preobrazujejo ali se preobrazujejo le nepopolno, so odrasle in nedoraste enako škodljive. Žuželke pa, ki se preobrazujejo popolno kot metulji in hrošči, so deloma škodljive kot razvite in nerazvite živali (ličinke hroščev), ali te kot nerazvite (gosenice metuljev) ali pa le kot razvite (muhe).

VI.

V naslednjem podajamo kratek seznam mrčesa, ki velja za škodljivca. Najprej navedemo tisti mrčes, ki zajedla na človeku, nato na njegovih živilih in končno na drugih snoveh (obleka, pohištvo itd.). Pred vsem navajamo tisti mrčes, ki njemu nadležne, marveč tudi nevaren, nato pa tudi mrčes, ki je zgolj škodljiv.

Na človeku:

1. hišna muha, 2. brencelj, 3. komar, 4. bolha, 5. stenica, 6. uš, 7. pršice.

Na jedilih:

1. škurki, 2. hišni muren, 3. strigalica, 4. mravlja, 5. osa, 6. srebrna ribica, 7. sadni molj, 8. močnati molj, 9. krušni hrošč ali slatkosmed, 10. črni žužek, 11. sirovka, 12. pršice.

Na drugih snoveh:

1. razni molji (oblačilni, kožuhar, preprogar), 2. pršice, 3. slaninar, 4. kožuhovinar, 5. kabinetni, 6. muzejnik, 7. bakreni hrošč, 8. prašna uš, 9. tatič, 10. lesni črv, 11. mrtvaška ura, 12. kočiči.

Leop. sondno, plemenito branje je knjiga

„Dekle z Močevja“

švedsko pisateljica S. Lagerlöf

V kratkem bo izšlo eno najlepših del H. Bordeauxa „Srce in kri“
Knjige se dobe po vseh knjigarnah in trafikah!

vrstno kisló juho s svežo svinjino so prinesli na mizo in kupe domačega pšeničnega kruha. Ko smo dobro jed zalili še z iskretim se jabolčnikom, je začela vesela tovaršija prepevati.

Potem pa se je priklatil med omizja pobesneli fant, ki je strahotno preklinjal. Očividno je bilo, da je pijan. Potegnil je nož, začel z njim mahati na vse strani tako surovo, da so se začeli ljudje umikati, ženske pa so vriščale v strahu. Zdelo se je, da bo nepridiprav vsem miroljubnim ljudem, ki so stali čez poldan v hribu, pokvaril doživetje praznika. Njegov nastop me je ujezil, čut dolžnosti pa mi je veleval, da moram poseči vmes. Ko sem videl nož v njegovih rokah, sem se spomnil spretlosti džiu-džitsa. V ugodnem trenutku sem naskočil izzivalca, ga zgrabil za zapestje, se postavil tesno ob njega, mu izvil roko in mu z vso močjo potisnil pest z nožem proti notranji strani dlani. V bolečinah je roka popustila in nož se je zasvetil na trati. Ljudje so se oddahnili, fant pa je klel naprej, brcal in udarjal s prosto roko.

»Če mi obljubiš, da zgineš takoj domov, te izpustim.« sem ga nagovarjal.

»Ubil te bom,« se je rotil in bruhal žaljive izraze.

V resnici bi ga bil izpustil, če ne bi medtem zvedel, da je nepoboljšljiv pretepač, ki vsako leto prihaja na žeganje k sv. Miklavžu. Ne, tokrat ni mogel ustrahovati dobrih ljudi, potegnil je »ta kratko« in orožniki so mi čestitali, ko sem jim ga izročil. Imel je precej neporavnanih računov, za katere je moral pozneje sedeti nekaj mesecev.

Ko je župnik zvedel za dogodek, je prisedel k naši mizi, ob slovesu pa me je povabil v župnišče in mi poklonil knjigo o Martinu Krpanu s kratkim posvetilom v spomin na žegnansko nedeljo.

»Saj ni vredno, gospod župnik,« sem se branil, »šlo je samo za trik, ki se mu pravi džiu-džitsus.«

PRAVNI NASVETI

Izredni rok za izpite v šolah. Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal naredbo, s katero se odreja izreden rok za zaključne, zrelostne in diplomske izpite. K izpitu v izrednem roku bodo pripuščeni tisti učenci, ki se radi ugotovljenih vzrokov višje sile niso mogli javiti k izpitu v jesenskem roku. Kraj in razpored teh izpitov bo še določen.

Preživnina za nezakonskega otroka. Č. C. Višina preživnine, ki jo mora nezakonski oče plačevati za vzdrževanje otroka, se ravna po očetovi imovini in otrokovih potrebah. Ako mislite, da je preživnina, ki jo plačuje oče, prenizka, predlagajte pri sodišču, da se določi višja.

Prodana hiša in prevžitek. F. M. Ko ste izročili hišo, ste si izgovorili prevžitek, ki je tudi vknjižben. Sedaj je bila hiša na dražbi prodana in je na prevžitek odpadel tako majhen znesek x denarju, da vam bo zadostoval komaj za eno

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

zadruga z neomejenim jamstvom v lastni palači v Ljubljani, Miklošičeva cesta 6 nasproti hotela Union

Posojilnica je bila ustanovljena leta 1895.

sprejema branilne vloge v vsaki višini in jih najugodnejše obrestuje, daje posojila na vknjižbo in proti poroštvu

leto za preživljanje. Vprašate, koga bi lahko prisilili, da vam še naprej daje preskrbo. — Očividno ni bil prevžitek knjižen na prvem mestu, alj pa so prednostne terjatve bile tako visoke, da je na prevžitek odpadel pri razdelitvi izkupička tako majhen znesek. Če po dražbenih pogojih izdražitelj ni imel prevzetih prevžitka v naravi, pač ne boste mogli ničesar več dobiti. Lahko bi seveda tožili na dajatev vžitka, ko bo denar, ki je pri razdelitvi izkupila, odpadel na prevžitek porabljen, toda le svoječasnega prevzemnika vaše hiše. Ta pa najbrž ničesar nima, kar je sklepati iz tega, ker mu je bila hiša prodana. Zato bi tožba proti njemu ne imela nikakega smisla, ker ne bi mogli ničesar izterjati.

Plačilo za prekoračeno delo. T. R. C. Še vedno veljajo predpisi zakona o zaščiti delavcev, da se mora vsako prekočasno delo (nadure) plačati s 50% poviškom. V vašem podjetju znaša delavni čas 10 ur na dan. Če ste delali več kakor 10 ur na dan, smete za nadure zahtevati poleg normalne medse še navedeni povišek.

Plačilo dediščine. Lj. N. B. V kratkem boste morali izplačati bratu njegov dedni delež. Gotovine nimate. Vprašate, ali bi lahko zahtevali, da se brat vknjiži na vaše posvetstvo in da počaka z izterjavo do konca vojske. — Samo v sporazumu

in z bratovim pristankom se lahko tako dogovorite. Če bo pa brat vztrajal pri svoji terjatvi in takojšnjemu plačilu, vam pač ne kaže drugega, kakor najeti posojilo proti vknjižbi na posvetstvo in izplačati brata.

Mali oglasnik

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Smrekovo čreslo

lepo, zdravo, suho, in jezičce kupi vsako količino usnjarna Lavrič J. Sentvid pri Stični — Ljubljana.

FRAN POGAČNIK v Ljubljani, Bleiweisova cesta 33 (Javna skladišča).

Njivske brane

esojne, dvodelne in trodelne v najboljši izdelavi in najnižji ceni. Izdeluje HROMO IVAN, Smeberje p. D. M. v Polju — Ljubljana.

Brinje

prvovrstne kakovosti dobite spet pri trdki

Čitaj in širi »Domoljuba«!

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

izplačuje

»A vista vloge« vsak čas, »navadne« in »vezane« po uredbi.



PUPILARNO VARNA!

Sodno depozitni odderek, hranilniki, tekoči račun,

Za vse vloge in obveze jamči

MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA

»Domoljuba« stane 24 lir za celo leto, za inozemstvo 30 lir. — Dopise in spise sprejema uredništvo »Domoljuba«, naročnino, inserate in reklamacije pa uprava »Domoljuba«. — Oglasi se zaračunajo po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave: št. 40-04. Izdajatelj: dr. Gregorij Pečjak. — Urednik: Jože Košiček. — Za ljudsko tiskarno: Jože Kramarič.